

بسم الله الرحمن الرحيم

موسیقی

در

منهاج فردوسیان

حاج فردوسی

شناسنامه‌ی کتاب:

عنوان: موسیقی در منهاج فردوسیان

مؤلف: حاج فردوسی

قطع: رقعی

تعداد صفحات: ۸۰ صفحه

قیمت: رایگان

مرکز پخش: پایگاه رسمی حاج فردوسی (HajFerdowsi.Help)

فهرست مطالب

مقدمه:	٤
فصل اول، مُحکّمات:	٨
فصل دوم، اسناد:	٢٦
فصل سوم، شواهد:	٤٧
فصل چهارم، توابع:	٧٣
خاتمه:	٧٥
لغت نامه:	٧٧

توجه:

معنی کلماتی که با علامت ● مشخص شده‌اند، در لغت‌نامه‌ی آخر کتاب، آمده است.

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهِ
وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَعَلَى آلِهِ
وَأَفْضَلُ التَّحِيَّاتِ عَلَى بَقِيَّةِ اللَّهِ وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَاءِ اللَّهِ
مُرْتَقِباً لِأَمْرِ اللَّهِ وَمُرْتَجِئاً لِفَضْلِ اللَّهِ وَعَلَى الْمِنهَاجِيِّينَ وَالْمِنهَاجِيَّاتِ سَلَامُ اللَّهِ^۱

مقدمه:

یکی از گناهای که زشتی آن ریخته و جزء زندگی روزمره‌ی ما شده، گوش دادن به موسیقی و نواختن آن است. موسیقی همچون خون در رگ‌های انسان امروزی، جریان دارد. گویا همه دست به دست هم داده‌اند که گوش بشر تمدن‌زده را از انواع صداهای موزون مصنوعی، پُر کنند. و انسان، در معرکه‌ی عربده‌ی سازها و ضجه‌ی خوانندگان، بیچاره می‌شود.

مصیبت اصلی از آنجا شروع می‌گردد که عرفا و صوفیه، موسیقی را مایه‌ی تکامل روح می‌دانند و روانشناسی جدید، موسیقی را آرام‌بخش می‌شمارد و فرادرمانی، موسیقی را موجب التیام دردها و ترمیم بافت‌ها معرفی می‌کند!

این کتاب، برای بازخوانی این پدیده‌ی شوم و فراگیر، از منظر وحی، یعنی آیات قرآن کریم و روایات شیعه و عامه، نوشته شده است تا

۱. به نام خدا و با یاری خدا و در راه خدا [آغاز می‌کنم] و ستایش برای خداست و درود بر پیامبر خدا و بر خاندانش و برترین تحیت‌ها بر باقی‌مانده [پیامبران و امامان] و لعنت پیوسته بر دشمنان خدا باد. در انتظار فرمان خدا و امیدوار به فضل خدا [هستم]. و سلام خدا بر مردان و زنان منهاجی باد.

جوابی مستدل به آنانی باشد که موسیقی عرفانی را ترویج می‌کنند و آن را راهی برای رسیدن کمال و لطافت روح می‌شمارند. بیش از صد سخن از آیات و روایات، در این مجموعه جمع‌شده که همگی، بر باطل بودن و مضر بودن موسیقی، همداستان هستند. اگر کسی هنوز مانده باشد که قلبی زنده و جانی آگاه داشته باشد، از خواندن این کلمات نورانی و سخنان سراسر هدایت، راه را خواهد یافت و گوش و دل خود را از شنیدن موسیقی و آواز، پاک خواهد ساخت. این کتاب، شرحی است بر یک قانون از قانون‌های برنامه‌ی تربیتی «منهای فردوسیان». این قانون می‌گوید: «در منهای فردوسیان، نواختن موسیقی (غنا) و گوش دادن به آن، ممنوع است». به عبارت دیگر: موسیقی مصنوعی* مطلقاً ممنوع است؛ چه نواختن و چه گوش دادن؛ چه جدید و چه سنتی؛ چه داخلی و چه خارجی؛ چه با کلام و چه بی‌کلام؛ چه با ساز شرقی و چه با ساز غربی؛ چه در جشن و چه در عزا؛ چه تکنوازی و چه گروهی؛ چه زنده و چه از وسائل صوتی و تصویری؛ چه عرفانی و چه غیر عرفانی؛ چه آرام‌بخش و چه هیجان‌آور؛ چه شاد و چه غمگین؛ چه برای ورزش کردن و چه برای استراحت؛ چه برای جنگ و چه برای صلح؛ چه فاخر و چه مبتذل؛ چه برای ایجاد نشاط کاری و چه برای رفع خستگی؛ بالاخره موسیقی مصنوعی*، مطلقاً ممنوع است. اما؛

منهای فردوسیان چیست؟

«منهای فردوسیان» برنامه‌ای است برای رسیدن به کمال واقعی و سعادت ابدی در دنیا و آخرت که از تصریحات* و واضحات* قرآن

کریم و روایات معتبر شیعه‌ی اثنی‌عشری (دوازده‌امامی) جمع‌آوری شده است.

در اساس این برنامه‌ی تربیتی، از روایات کم‌اعتبار شیعه‌ی دوازده‌امامی استفاده نشده است؛ در تدوین این برنامه‌ی تربیتی، از روایات شیعیان غیر دوازده‌امامی استفاده نشده است؛^۲ در تنظیم این برنامه‌ی تربیتی، از روایات اهل سنت و جماعت استفاده نشده است؛ در این برنامه‌ی تربیتی، از مکاشفه‌ی عرفا استفاده نشده است؛ در این برنامه‌ی تربیتی، از احساسات شاعران استفاده نشده است؛ در این برنامه‌ی تربیتی، آنچه مُد روز است و جوانان می‌پسندند، استفاده نشده است؛ در نوشتن اساس این برنامه، فقط و فقط از آیات قرآن و روایات معتبر شیعه استفاده شده است.

این برنامه‌ی تربیتی، به صورت دو مجموعه‌ی اصلی ارائه شده است. اول: مجموعه‌ای از دیدگاه‌های ناب و خالص شیعه‌ی دوازده‌امامی، دوم: مجموعه‌ای از دستورات مورد اعتماد و معتبر در قرآن کریم و روایات معصومین (علیهم‌السلام). پس کسی که بخواهد به قلّه‌های کمال در دنیا و آخرت برسد و راه روشن بندگی را پیدا کند، باید مجموعه‌ی قواعد نظری منهاج فردوسیان را مطالعه نموده و به آن معتقد شود. سپس مجموعه‌ی قوانین عملی منهاج فردوسیان را

۲. عبارت «استفاده نشده»، به معنی این است که بنای اصلی، بر غیر آیات و روایات شیعه‌ی دوازده‌امامی، گذاشته نشده است. ولی اگر همان مضمون در روایات کم‌اعتبار شیعه‌ی دوازده‌امامی یا روایات غیر شیعه باشد، به عنوان شاهد مطلب، ذکر می‌گردد. با دقت در قواعد نظری، می‌توان به این نکته رسید که تمام قواعد، برگرفته از محکم یا سند هستند و به هیچ وجهی از شاهد و تابع، در تأسیس قاعده‌ی نظری، استفاده نشده است.

بخواند و بر طبق آن، عمل نماید.
برنامه‌ی تربیتی منهای فردوسیان، به صورت مرحله‌بندی است و
قانون‌هایش باید در ده مرحله، مراعات گردد. کسی که وارد مرحله‌ی
دوم این برنامه می‌شود، در همان ابتدای ورود، باید نواختن و گوش
دادن به موسیقی و آوازخوانی را برای همیشه، ترک کند.

وَ آخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

قم مقدسه - حاج فردوسی

زمستان ۱۳۹۳ خورشیدی

فصل اول، مُحکَمات:

[۱] • محکم ۱:

«فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ»^۳

پس از پلیدی بت‌ها دوری کنید و از گفتار باطل اجتناب ورزید.

[۲] • سند ۱:

عَنِ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي كِتَابِهِ إِلَى الْمَأْمُونِ قَالَ: «الْإِيمَانُ هُوَ
أَدَاءُ الْأَمَانَةِ ... وَاجْتِنَابُ الْكِبَائِرِ وَهِيَ قَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ
تَعَالَى وَالزِّنَا ... وَالِاسْتِعَْالَ بِالْمَلَاهِي وَالِاصْرَارَ عَلَى الذُّنُوبِ»^۴

امام رضا (که سلام بر ایشان باد) در نامه‌ی خود به مأمون نوشتند:
ایمان، ادای امانت ... و پرهیز از گناهان بزرگ که عبارتند از
کشتن کسی که کشتنش را خدای تعالی حرام کرده است و زنا ...
و مشغول شدن به سرگرمی‌هایی همچون ساز و آواز و اصرار بر
گناهان.

۳. محکم: سوره‌ی حج، آیه‌ی ۳۰.

۴. سند: عیون أخبار الرضا (علیه‌السلام)، جلد ۲، صفحه‌ی ۱۲۷، باب ما کتبه الرضا (علیه‌السلام) للمأمون فی محض الإسلام و شرائع الدین؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۳۳۰، باب تعیین الكبائر التي يجب اجتنابها؛ شاهد: هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم‌السلام)، محدث عاملی، جلد ۵، صفحه‌ی ۵۵۰، تعیین الكبائر التي يجب اجتنابها؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۱۰، صفحه‌ی ۲، حدیث ۱.

[۳] • سند ۲:

عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ»^۵ فَقَالَ: «الرِّجْسُ مِنَ الْأَوْثَانِ الشَّطْرَنْجُ وَقَوْلُ الزُّورِ الْغِنَاءُ»^۶

راوی می‌گوید: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از [تفسیر] سخن خدا (بی‌ی که با عزت و جلال باد) [در قرآن کریم] پرسیدم که می‌فرماید: «پس از پلیدی بت‌ها دوری کنید و از گفتار باطل اجتناب ورزید»؛ فرمودند: «پلیدی بت‌ها، شطرنج و گفتار باطل، موسیقی است».

[۴] • سند ۳:

عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ: سَأَلْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ»^۷ قَالَ: «الرِّجْسُ مِنَ الْأَوْثَانِ الشَّطْرَنْجُ وَقَوْلُ الزُّورِ الْغِنَاءُ»^۸

از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) در باره‌ی این سخن خدا (بی‌ی)

۵. محکم: سوره‌ی حج، آیه‌ی ۳۰.

۶. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۳۵، باب النرد و الشطرنج؛ من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۴، صفحه‌ی ۵۸، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ تفسیر قمی، علی بن ابراهیم قمی، جلد ۲، صفحه‌ی ۸۴، ذیل آیه‌ی ۳۰ سوره‌ی حج؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۸، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: المقنع، شیخ صدوق، صفحه‌ی ۴۵۸، باب الملاهی.

۷. محکم: سوره‌ی حج، آیه‌ی ۳۰.

۸. سند: معانی الأخبار، شیخ صدوق، صفحه‌ی ۳۴۹، باب معنی فاجتنبوا الرجس من الأوثان و قول الزور و لهو الحدیث؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۸، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

که با عزت و جلال باد) که [در قرآن کریم] می‌فرماید: «پس از پلیدی بت‌ها دوری کنید و از گفتار باطل اجتناب ورزید» پرسیدم: فرمودند: «پلیدی بت‌ها، شطرنج و گفتار باطل، موسیقی است».

[5] • سند ۴:

سُئِلَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ»^۹ قَالَ: «الرِّجْسُ مِنَ الْأَوْثَانِ الشَّطْرَنْجُ وَقَوْلُ الزُّورِ الْغِنَاءُ ... وَإِيَّاكَ وَالضَّرْبَ بِالصَّوَانِيحِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَرْكُضُ مَعَكَ وَالْمَلَائِكَةُ تَنْفِرُ عَنْكَ وَمَنْ بَقِيَ فِي بَيْتِهِ طُنْبُورًا رُبِعِينَ صَبَاحًا فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ»^{۱۰}

از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از معنی سخن خدا(بی که با عزت و جلال باد) که [در قرآن کریم] می‌فرماید: «پس از پلیدی بت‌ها دوری کنید و از گفتار باطل اجتناب ورزید» فرمودند: «پلیدی بت‌ها، شطرنج و گفتار باطل، غناست ... و بیرهنز از زدن سنج، پس شیطان با تو پایکوبی می‌کند و فرشتگان از تو فرار می‌کنند و هر کس در خانه‌اش تنبوری^{۱۰} چهل روز بماند، سزاوار خشمی از سوی خدا(بی که با عزت و جلال باد) شود».

۹. محکم: سوره‌ی حج، آیه‌ی ۳۰.

۱۰. سند: من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۴، صفحه‌ی ۵۹، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی.

[۶] • سند ۵:

عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ
«قَوْلِ الزُّورِ» قَالَ: «مِنْهُ قَوْلُ الرَّجُلِ لِلَّذِي يُعَيِّنِي: أَحَسَّنْتَ»^{۱۱}

راوی می‌گوید: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از معنی
«سخن بیهوده» [در قرآن کریم] پرسیدم. فرمودند: از آن جمله
است سخن شخص برای کسی که موسیقی می‌زند و آواز
می‌خواند: [بگوید] «احسنت».

[۷] • شاهد ۱:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ الْغِنَاءَ وَإِنَّ
الْمُؤْمِنَ عَنْ جَمِيعِ ذَلِكَ لَفِي شُغْلٍ»^{۱۲}

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: [منظور از] «از گفتار
باطل اجتناب ورزید» [در قرآن کریم]، موسیقی است و مؤمن به
هیچکدام از این‌ها، مشغول نیست.

۱۱. سند: معانی الأخبار، شیخ صدوق، صفحه ۳۴۹، باب معنی فاجتنبوا الرجس من الأوثان و قول الزور؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۹، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۷، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۳، صفحه ۸۸۲، ذیل آیات ۳۰ و ۳۱ سوره حج؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه ۲۴۵، باب ۹۹: الغناء؛ تفسیر نور الثقلین، عروسی حویزی، جلد ۳، صفحه ۴۹۵، ذیل آیات ۲۷ تا ۴۰ سوره حج؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۹، صفحه ۹۱، ذیل آیات ۲۹ تا ۳۴ سوره حج.

۱۲. شاهد: الأصول الستة عشر، کتاب زید النرسی، صفحه ۱۸۷. بحار الانوار، علامه مجلسی، جلد ۷۳، صفحه ۳۵۶، باب ۱۷: جوامع مناهی النبی و متفرقاتها؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۴، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

[۸] • محکم ۲:

«وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ»^{۱۳}

و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند تا [مردم
را] بی [هیچ] دانشی از راه خدا گمراه کنند، و [راه خدا] را به
ریشخند گیرند برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود.

[۹] • سند ۱:

عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ: سَأَلْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ
قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ» قَالَ: «مِنْهُ
الْغِنَاءُ»^{۱۴}

راوی می‌گوید از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از معنی
سخن خدا (بی‌ی که با عزت و جلال باد) [در قرآن کریم] «و برخی از
مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند» پرسیدم، فرمودند:
«از آن جمله است، موسیقی و آوازخوانی».

۱۳. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.

۱۴. سند: معانی الأخبار، شیخ صدوق، صفحه‌ی ۳۴۹، باب معنی فاجتنبوا الرجس من الأوثان و قول الزور و لهو الحديث؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۹، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه‌ی ۲۴۵، باب ۹۹: الغناء؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۱۰، صفحه‌ی ۲۲۹، ذیل آیات ۱ تا ۱۰ سوره‌ی لقمان.

• [۱۰] سند ۲:

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «الْغِنَاءُ مِمَّا وَعَدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ النَّارَ» وَتَلَا هَذِهِ الْآيَةَ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ»^۱

از امام باقر (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: موسیقی از آن چیزهایی است که خدا (بی‌ی که با عزت و جلال باد) بر آن، [در قرآن کریم] وعید آتش داده است. و این آیه را تلاوت کردند: «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند تا [مردم را] بی [هیچ] دانشی از راه خدا گمراه کنند، و [راه خدا] را به ریشخند گیرند برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود».

• [۱۱] سند ۳:

عَنْ مِهْرَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «الْغِنَاءُ مِمَّا قَالَ اللَّهُ: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ»^۲

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۱، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۴، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: البرهان فی تفسیر القرآن، سید هاشم بحرانی، جلد ۴، صفحه ۳۶۲، ذیل آیات ۶ و ۷ سوره ی لقمان؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۱، حدیث ۱.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۱، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۵، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، علامه مجلسی، جلد ۱۰، صفحه ۱۵۸، باب حد

راوی می‌گوید از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: موسیقی از جمله چیزهایی است که خدای تعالی [در قرآن کریم] در مورد آن فرموده است: «و برخی از مردم، کسانی هستند که سخن بیهوده را خریدارند».

● سند ۴: [۱۲]

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ هَارُونَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: «الْغِنَاءُ مَجْلِسٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِهِ وَهُوَ مِمَّا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ»^۱

راوی می‌گوید: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: موسیقی، مجلسی است که خدای تعالی به اهل آن نگاه نمی‌کند و آن از جمله چیزهایی است که خدا (بی‌ی که با عزت

شرب الخمر و ما جاء في الغناء و الملاهي؛ وافي، فيض كاشاني، جلد ۱۷، صفحه ۲۰۹؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۵، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ البرهان في تفسير القرآن، بحرانی، جلد ۴، صفحه ۳۶۲، ذیل آیات ۶ و ۷ سوره لقمان؛ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۱، حدیث ۵؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۱۰، صفحه ۲۲۹، ذیل آیات ۱ تا ۱۰ سوره لقمان.

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۳، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۳، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۵۸، باب حد شرب الخمر و ما جاء في الغناء و الملاهي؛ وافي، فيض كاشاني، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۴؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۶، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ البرهان في تفسير القرآن، بحرانی، جلد ۴، صفحه ۳۶۲، ذیل آیه ۶ و ۷ سوره لقمان؛ مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۵، حدیث ۱۶؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۱۰، صفحه ۲۳۰، ذیل آیه ۱ تا ۱۰ سوره لقمان.

و جلال باد) [در قرآن] می‌فرماید: «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند تا از راه خدا گمراه کنند».

[۱۳] • سند ۵:

قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «إِعْلَمَنَّ أَنَّ الْغِنَاءَ مِمَّا قَدْ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ التَّارِفِي قَوْلُهُ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهُوَ الْحَدِيثَ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُؤًا أَوْلَيْكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ»^۱

امام رضا (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: بدان که موسیقی از آن چیزهایی است که خدای تعالی [در قرآن کریم] بر آن وعید آتش داده است در این سخنش «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند تا [مردم را] بی [هیچ] دانشی از راه خدا گمراه کنند، و [راه خدا] را به ریشخند گیرند برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود».

[۱۴] • سند ۶:

عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنِ الْغِنَاءِ فَقَالَ: هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهُوَ الْحَدِيثَ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ»^۲

۱. شاهد: الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا (عليه السلام)، صفحه‌ی ۲۸۱، باب شرب الخمر و الغناء؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه‌ی ۲۳۹، باب ۹۹: الغناء؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۳، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۳۲، باب الغناء. شاهد: روضة المتقين فی

راوی می‌گوید از امام رضا (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که فرمودند: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از موسیقی پرسیده شد، فرمودند: از [مصادیق] سخن خدا/بی که با عزت و جلال باد [در قرآن کریم] است که می‌فرماید: «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند تا از راه خدا گمراه کنند».

[۱۵] • شاهد ۱:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْقِيَّئَةَ وَبَيْعَهَا وَتَمَنَّهَا وَتَعْلِيمَهَا وَالِاسْتِمَاعَ إِلَيْهَا»^۱ ثُمَّ قَرَأَ: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: همانا خدای تعالی کنیزکان آوازخوان^۱ و فروختنش و پولش و یاددادنش و گوش دادن به او را حرام کرد. سپس [این آیه از قرآن کریم را] تلاوت کردند: «و برخی از مردم، کسانی هستند که سخن بیهوده را خریدارند».

[۱۶] • شاهد ۲:

شرح من لا يحضره الفقيه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء في الغناء و الملاهي؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۰؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۲، حدیث ۸؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۱۰، صفحه ۲۲۹، ذیل آیات ۱ تا ۱۰ سوره لقمان.

۱. شاهد: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه ۱۵۸.

۲. محکم: سوره لقمان، آیه ۶.

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: «لَا تَبِعُوا الْقَيْنَاتِ وَلَا تَشْتَرُوهُنَّ وَلَا تَعْلَمُوهُنَّ وَلَا خَيْرَ فِي تِجَارَةٍ فِيهِنَّ وَتَمَنُّهُنَّ حَرَامٌ. فِي مِثْلِ هَذَا أَنْزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۱ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: کنیزکان آوازخوان* را خرید و فروش نکنید و به آنان چیزی [از ساز و آواز] یاد مدهید و خیری در تجارت آنان نیست و پول [فروش] آنان حرام است. در مانند اینها، این آیه [از قرآن کریم] نازل شده است: «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند...».

[۱۷] • تابع ۱:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۳ قَالَ: بَاطِلُ الْحَدِيثِ وَهُوَ الْغِنَاءُ وَنَحْوُهُ. «لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ»^۴ قَالَ: «قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ وَذِكْرُ اللَّهِ. نَزَلَتْ فِي رَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ اشْتَرَى جَارِيَةً مُغَيَّبَةً»^۵

ابن عباس در تفسیر آیهی «از مردم کسی است که سخن باطل می‌خرد» گفت: غنا و مانند آن است. [در تفسیر] «تا از راه خدا

-
۱. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.
 ۲. شاهد: ذرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸.
 ۳. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.
 ۴. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.
 ۵. شاهد: ذرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸.

گمراه کند» گفت: [یعنی] از تلاوت قرآن و یاد خدا. [سپس گفت: این آیه] در مورد مردی از قریش نازل شد که کنیزی آوازخوان* خریده بود.

• [۱۸] تابع ۲:

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ فِي قَوْلِهِ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۱ قَالَ: «هُوَ رَجُلٌ يَشْتَرِي جَارِيَةً تُغَنِّيهِ لَيْلاً أَوْ نَهَاراً»^۲

ابن مسعود در معنی آیهی «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند» گفت: آن، مردی است که کنیزی می‌خرد تا شب‌ها یا روزها برایش بخواند و بنوازد.

• [۱۹] تابع ۳:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۳ قَالَ: «هُوَ الْغِنَاءُ وَاشْبَاهُهُ»^۴

ابن عباس در مورد «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند» گفت: آن، موسیقی و آوازخوانی و مانند آن است.

• [۲۰] تابع ۴:

۱. محکم: سورهی لقمان، آیهی ۶.
۲. شاهد: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحهی ۱۵۹.
۳. محکم: سورهی لقمان، آیهی ۶.
۴. دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحهی ۱۵۸. (أخرجه البخاری فی الادب المفرد و ابن أبی الدنيا و ابن جریر و ابن أبی حاتم و ابن مردويه و البيهقی فی سننه)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۱ قَالَ: «هُوَ شِرَاءُ الْمُغَنِّيَةِ»^۲

ابن عباس در باره‌ی آیه‌ی «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند» گفت: «خریدن کنیز آوازخوان است».

[۲۱] • تابع ۵:

عَنْ مَكْحُولٍ فِي قَوْلِهِ «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۳ قَالَ: «الْجَوَارِي الضَّارِبَاتِ»^۴

مکحول در باره‌ی آیه‌ی «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند» گفت: کنیزکان نوازنده.

[۲۲] • تابع ۶:

عَنْ أَبِي الصَّهْبَاءِ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۵ قَالَ: «هُوَ وَاللَّهِ الْغِنَاءُ»^۶

راوی می‌گوید: از عبد الله بن مسعود از آیه‌ی «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند» پرسیدم، گفت: به خدا

۱. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.

۲. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن جریر و ابن المنذر و ابن مردویه)

۳. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.

۴. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن عساکر)

۵. محکم: سوره‌ی لقمان، آیه‌ی ۶.

۶. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن شیبۀ و ابن ابی الدنيا و ابن جریر و ابن المنذر و الحاکم و صححه و البيهقي في شعب الایمان)

قسم، [منظور آیه،] موسیقی و آوازخوانی است.

• [۲۳] تابع ۷:

عَنْ مُجَاهِدٍ فِي «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۱ قَالَ: «هُوَ
الْغِنَاءُ وَكُلُّ لَعِبٍ لَهُ»^۲

مجاهد در معنی آیهی «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن
بیهوده را خریدارند» گفت: موسیقی و آوازخوانی و هر بازی‌ای،
سرگرمی [مورد نظر این آیه] است.

• [۲۴] تابع ۸:

عَنْ إِبْرَاهِيمَ فِي «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ»^۳ قَالَ: «هُوَ
الْغِنَاءُ»^۴

ابراهیم در معنی آیهی «و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن
بیهوده را خریدارند» گفت: آن، موسیقی و آوازخوانی است.

• [۲۵] تابع ۹:

عَنْ شُعَيْبِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَكَرْمَةَ عَنِ لَهْوَ الْحَدِيثِ. قَالَ: «هُوَ

۱. محکم: سورهی لقمان، آیهی ۶.
۲. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحهی ۱۵۸. (أخرجه الفریابی و سعید بن منصور و ابن
أبی الدنيا و ابن جریر و ابن المنذر)
۳. محکم: سورهی لقمان، آیهی ۶.
۴. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحهی ۱۵۸. (أخرجه ابن أبي الدنيا من طريق حبيب بن
أبي ثابت)

الْغِنَاءُ^۱.

از عکرمه از معنی سخنان بیهوده پرسیدم، گفت: «موسیقی و آوازخوانی».

[۲۶] • محکم ۳:

«وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا»^۲

و کسانی‌اند که گواهی دروغ نمی‌دهند و چون بر لغو بگذرند، با بزرگواری می‌گذرند.

[۲۷] • سند ۱:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ» قَالَ: «الْغِنَاءُ»^۳

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) در باره‌ی سخن خدا (بی‌ی که با عزت و جلال باد) که [در قرآن] می‌فرماید: و کسانی‌اند که گواهی دروغ نمی‌دهند. فرمودند: «[منظور از گواهی دروغ،] موسیقی است».

[۲۸] • محکم ۴:

۱. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن الدنيا و ابن جریر)

۲. محکم: سوره‌ی فرقان، آیه‌ی ۷۲.

۳. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۳۱، باب الغناء. شاهد: البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۴، صفحه‌ی ۱۵۴، ذیل آیه‌ی ۷۲ سوره‌ی فرقان؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه‌ی ۳۰۱، حدیث ۶؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۹، صفحه‌ی ۴۴۳، ذیل آیه‌ی ۷۱ تا ۷۷ سوره‌ی فرقان.

﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾^۱

همانا شنوایی و بینایی و ادراک قلبی، همگی مورد پرسش واقع خواهند شد.

[۲۹] • سند ۱:

عَنْ مَسْعَدَةَ بِنِ زِيَادٍ قَالَتْ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا بِي أَنْتَ وَآمِي إِنِّي أَدْخُلُ كَنِيْفًا لِي وَ لِي حَيْرَانٌ عِنْدَهُمْ جَوَارٍ يَتَغَنَّيْنَ وَيَضْرِبْنَ بِالْعُودِ فَرُبَّمَا أَطَلْتُ الْجُلُوسَ اسْتِمَاعًا مِنِّي لَهِنَّ. فَقَالَ: «لَا تَفْعَلِي» فَقَالَ الرَّجُلُ: وَاللَّهِ مَا آتِيهِنَّ إِنَّمَا هُوَ سَمَاعٌ أَسْمَعُهُ بِأُذُنِي. فَقَالَ: «لِلَّهِ أَنْتَ أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ فَقَالَ: بَلَى وَاللَّهِ لَكَأَنِّي لَمْ أَسْمَعْ بِهَذِهِ الْآيَةِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مِنْ أَعْجَمِي وَ لَا عَرَبِيٍّ لَا جَرَمَ أَنِّي لَا أَعُودُ إِذْ شَاءَ اللَّهُ وَ أَنِّي اسْتَغْفِرُ اللَّهَ. فَقَالَ لَهُ: «قُمْ فَاعْتَسِلْ وَ سَلِّ مَا بَدَا لَكَ فَإِنَّكَ كُنْتَ مُقِيمًا عَلَى أَمْرٍ عَظِيمٍ. مَا كَانَ أَسْوَأَ حَالِكَ لَوْ مِتَّ عَلَى ذَلِكَ. إِحْمَدِ اللَّهَ وَ سَلِّهُ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرَهُ إِلَّا كُلَّ قَبِيحٍ وَ الْقَبِيحِ دَعَا لِأَهْلِيهِ فَإِنَّ لِكُلِّ أَهْلًا»^۲

راوی می‌گوید در نزد امام صادق (که سلام بر ایشان باد) بودم که

۱. محکم: سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۳۶.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۳۲، باب الغناء. شاهد: البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۳، صفحه‌ی ۵۳۲، ذیل آیه‌ی ۳۶ سوره‌ی اسراء؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه‌ی ۳۰۳، حدیث ۱۰.

مردی عرض کرد: پدر و مادرم فدایتان باد، همسایه‌ای دارم که کنیزکان آوازخوان^{۳۰} که عود^{۳۱} می‌زنند دارد، من وقتی داخل مستراح می‌شوم، گاهی نشستتم را برای گوش دادن به [ساز و آواز] آنان طول می‌دهم. حضرت فرمودند: نکن. مرد گفت: به خدا قسم به نزد آنان نمی‌روم بلکه [صدایشان] به گوشم می‌رسد. حضرت فرمودند: تو را به خدا آیا شنیده‌ای که خدا(یی که با عزت و جلال باد) [در قرآن کریم] می‌فرماید: «همانا شنوایی و بینایی و ادراک قلبی، همه مورد پرسش واقع خواهند شد»؟ عرض کرد: نه، گویا چنین آیه‌ای از کتاب خدا را نه از غیر عرب و نه از عرب نشنیده‌ام. پس به ناچار دیگر چنین نخواهم کرد اگر خدا بخواهد و از خدا، آمرزش می‌طلبم. پس حضرت به او فرمودند: برخیز و غسل [توبه] کن و [از این پس] از آنچه برایت پیش می‌آید، بپرس. همانا تو بر خطر بزرگی ایستاده بودی. چه حالت بد می‌بود اگر بر آن حال می‌مردی. خدا را ستایش کن و از او توبه بخواه از هر چیزی که نمی‌پسندد. پس او نمی‌پسندد جز هر زشتی را. زشت را به اهلش واگذار که هر چیزی اهلی دارد.

۳۰ • شاهد ۱:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ عَنْ سَمَاعِ الْغِنَاءِ فَنَهَى عَنْهُ وَتَلَا قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا» أَوْ قَالَ: «يُسْأَلُ السَّمْعُ عَمَّا سَمِعَ وَالْفُؤَادُ عَمَّا عَقَدَ وَ

۱. محکم: سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۳۶.

الْبَصْرُ عَمَّا أَبْصَرَ^۱

مردی از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از گوش دادن به موسیقی پرسید، پس نهی‌اش کردند و این آیه را تلاوت نمودند: همانا شنوایی و بینایی و ادراک قلبی، همه مورد پرسش واقع خواهند شد. سپس فرمودند: شنوایی از آنچه شنیده است و قلب از آنچه بدان معتقد شده و بینایی از آنچه می‌بیند، مورد سؤال قرار خواهد گرفت.

[۳۱] • محکم ۵:

«وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ * لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ لَاتَّخِذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ * بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ»^۲

و آسمان و زمین و آنچه را که میان آن دو است، به بازیچه نیافریدیم. اگر می‌خواستیم بازیچه‌ای بگیریم، قطعاً آن را از نزد خویش [برای شما] اختیار می‌کردیم. بلکه حق را بر باطل فرو می‌افکنیم پس آن را در هم می‌شکند و بناگاه آن نابود می‌گردد وای بر شما از آنچه وصف می‌کنید.

[۳۲] • سند ۱:

۱. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حیون، جلد ۲، صفحه ۲۰۴، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهن؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۲۰، باب تحریم سماع الغناء و الملاهی.

۲. محکم: سوره‌ی انبیاء، آیات ۱۶ تا ۱۸.

عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنِ الْغِنَاءِ وَ قُلْتُ إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ) رَخَّصَ فِي أَنْ يُقَالَ «جِنَّاكُمْ جِنَّاكُمْ حَيُّونَا حَيُّونَا نُحْيِيكُمْ». فَقَالَ: «كَذَبُوا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْيِينَ لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ لَاتَّخِذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ. بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَ لَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ»^۱ ثُمَّ قَالَ: «وَيْلٌ لِفُلَانٍ مِمَّا يَصِفُ رَجُلٌ لَمْ يَحْضُرِ الْمَجْلِسَ»^۲

راوی می‌گوید از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از موسیقی پرسیدم و گفتم [عامه] گمان می‌کنند که پیامبر خدا (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) اجازه داده‌اند در این که [به حالت ترانه‌خوانی و همراه با کشیدن صدا] گفته شود: آمدیم، خوش آمد گوئید به ما، خوش آمد گوئید به ما، خوش آمد گوئیم به شما. حضرت فرمودند: دروغ گفته‌اند. خدا(یی که با عزت و جلال باد) [در قرآن کریم] می‌فرماید: و آسمان و زمین و آنچه

۱. محکم: سوره‌ی انبیاء، آیات ۱۶ تا ۱۸.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۳۳، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۷، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه‌ی ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۲۱۳؛ البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۳، صفحه‌ی ۸۰۶، ذیل آیه‌ی ۱۶ تا ۱۸ سوره‌ی انبیاء؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه‌ی ۳۰۴، حدیث ۱۲؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۸، صفحه‌ی ۳۹۴، ذیل آیه‌ی ۷ تا ۲۲ سوره‌ی انبیاء.

را که میان آن دو است به بازیچه نیافریدیم. اگر می‌خواستیم بازیچه‌ای بگیریم قطعاً آن را از پیش خود اختیار می‌کردیم. بلکه حق را بر باطل فرو می‌افکنیم پس آن را در هم می‌شکنند و بناگاه آن نابود می‌گردد وای بر شما از آنچه وصف می‌کنید. سپس فرمودند: وای بر فلانی برای نسبت دروغی که [به پیامبر] می‌دهد.

فصل دوم، اسناد:

[۳۳] • سند ۱:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «الْغِنَاءُ عُنْشُ النَّفَاقِ»^۱

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: موسیقی، لانه‌ی نفاق است.

[۳۴] • سند ۲:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنِعْمَةٍ فَجَاءَ عِنْدَ تِلْكَ النِّعْمَةِ بِمِزْمَارٍ فَقَدْ كَفَرَهَا»^۲

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۱، باب الغناء؛ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، شیخ صدوق، صفحه ۲۴۴، عقاب الخيانة و السرقة و شرب الخمر و الزناء؛ علل الشرائع، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۴۷۵، باب علة تحريم الخمر؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۲۵، صفحه ۳۱۵، باب ثبوت الکفر و الارتداد باستحلال شرب الخمر أو المسکر أو النبیذ. شاهد: هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۵، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۰، حدیث ۲.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۳، باب الغناء؛ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، طبرسی، صفحه ۳۳۳، فی الاستدراج و کفر النعم؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷،

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: هر کس خدای تعالی بر او نعمتی بدهد، پس در نزد آن نعمت، نئی ﴿یا سایر آلات موسیقی﴾ بیاورد، ناسپاسی [نعمت] کرده است.

۳۵ • سند ۳:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «بَيْتُ الْغِنَاءِ لَا تُؤْمَنُ فِيهِ الْفَجِيعَةُ وَلَا تُجَابُ فِيهِ الدَّعْوَةُ وَلَا يَدْخُلُهُ الْمَلِكُ»^۱

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: خانه‌ای که موسیقی در آن باشد، از سختی و اندوه در امان نیست و دعا در آن مستجاب نمی‌شود و فرشته داخل آن نمی‌گردد.

۳۶ • سند ۴:

صفحه‌ی ۳۱۴، باب تحریم استعمال الملهی بجمیع أصنافها و بیعها و شرائها. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه‌ی ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۲۱۲؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۹، صفحه‌ی ۱۰۳، باب ۱۶: التعزیه و المأتم و آدابهما و أحكامهما؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۲، صفحه‌ی ۴۵۰، باب کراهة الصراخ بالویل و العویل و الدعاء بالذل و التکل.

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۳۳، باب الغناء؛ ووسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۳، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حیون، جلد ۲، صفحه‌ی ۲۰۴، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهن؛ روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه‌ی ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۲۱۴؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه‌ی ۳۴، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه‌ی ۳۰۵، حدیث ۱۵؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۳، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَدِينِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْغِنَاءِ وَأَنَا حَاضِرٌ فَقَالَ: «لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ اللَّهِ مُعْرِضِينَ عَنْ أَهْلِهَا»^۱

راوی می‌گوید: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از موسیقی پرسیده شد و من حاضر بودم، فرمودند: وارد خانه‌ای که خدا از ساکنان آن رویگردان است، مشوید.

[۳۷] • سند ۵:

عَنْ يَاسِرِ الْخَادِمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «مَنْ نَزَّ نَفْسَهُ عَنِ الْغِنَاءِ فَإِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةً يَأْمُرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الرِّيحَ أَنْ تُحَرِّكَهَا فَيَسْمَعُ لَهَا صَوْتًا لَمْ يَسْمَعْ بِمِثْلِهِ وَمَنْ لَمْ يَتَنَزَّ عَنْهُ لَمْ يَسْمَعْهُ»^۲

امام رضا (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: کسی که خودش را از موسیقی پاک نگه دارد، در بهشت، درختی است که خدا (بی‌ی که با عزت و جلال باد) به باده‌ها امر می‌کند تا آن را به حرکت درآورد،

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۴، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۶، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۶۰، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۵؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۵، حدیث ۱۸؛ هدیة الأئمة إلى أحكام الأئمة (علیهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۶، الرابع: ما یتعلق بالغناء.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۴، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۷، باب تحریم سماع الغناء و الملاهی. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۵؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۶، حدیث ۱۹.

پس صدایی از آن می‌شنود که مانندش را نشنیده باشد. و کسی که خودش را از موسیقی پاک نگه ندارد، آن را نمی‌شنود.

• [۳۸] سند ۶:

عَنْ كَلْبِ الصَّيْدَاوِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: «صَرَبُ الْعِيدَانِ يُنْبِتُ التِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْخُضْرَةَ»^۱

راوی می‌گوید از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: زدن عود • نفاق • را در قلب می‌رویاند، همچنان که آب، سبزه را می‌رویاند.

• [۳۹] سند ۷:

عَنْ عَنبَسَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «اسْتِمَاعُ الْغِنَاءِ وَاللَّهُوِ يُنْبِتُ التِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الزَّرْعَ»^۲

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: گوش دادن به

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۴، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۲، باب تحریم استعمال الملاهی بجمیع أصنافها و بیعها و شرائها. شاهد: وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۵؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۶، حدیث ۲۰.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۴، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۶، باب تحریم سماع الغناء و الملاهی. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۶؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۶، حدیث ۲۳؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (علیهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۶۰، الثانی عشر: الملاهی.

موسیقی و سرگرمی‌ها، نفاق* را در قلب می‌رویاند همچنان که آب، زراعت را می‌رویاند.

• [۴۰] سند ۸:

عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «لَا يَقْدِسُ اللَّهُ أُمَّةً فِيهَا بَرَبْتُ يُقَعِّعُ»^۱

امام سجاد (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: خدای تعالی امتی که در آن، بر بربط* [یا سایر آلات موسیقی] نواخته شود را پاک نمی‌سازد.

• [۴۱] سند ۹:

عَنْ يُونُسَ قَالَ: سَأَلْتُ الْخُرَّاسَانِيَّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَقُلْتُ: إِنَّ الْعَبَّاسِيَّ ذَكَرَ أَنَّكَ تُرَخِّصُ فِي الْغِنَاءِ. فَقَالَ: «كَذَبَ الزِّنْدِيقُ مَا هَكَذَا قُلْتُ لَهُ. سَأَلَنِي عَنِ الْغِنَاءِ فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ رَجُلًا أَتَى أَبَا جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَسَأَلَهُ عَنِ الْغِنَاءِ فَقَالَ: يَا فُلَانُ إِذَا مَيَّرَ اللَّهُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ فَأَنَّى يَكُونُ الْغِنَاءُ؟ فَقَالَ: مَعَ الْبَاطِلِ. فَقَالَ قَدْ حَكَمْتُ»^۲

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۴، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۲، باب تحریم استعمال الملاهی بجمیع اصنافها و بیعها و شرائها. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۵؛ مرآة العقول فی شرح اخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۶، حدیث ۲۱.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۱، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۶، باب تحریم سماع الغناء و الملاهی. شاهد: مرآة العقول فی شرح اخبار

راوی می‌گوید به امام رضا (که سلام بر ایشان باد) عرض کردم: عباسی می‌گوید که شما اجازه‌ی نواختن و گوش دادن به آوازخوانی و موسیقی داده‌اید. فرمودند: دروغ گفته است آن زندقه،^۱ اینگونه به او نگفته‌ام. از من از موسیقی پرسید، گفتم مردی از امام باقر (که سلام بر ایشان باد) از موسیقی و آوازخوانی پرسید، آن حضرت فرمودند: ای فلانی، اگر خدای تعالی بین حق و باطل جدایی افکند، موسیقی کجا قرار می‌گیرد؟ آن مرد گفت: با باطل. حضرت فرمودند: درست حکم کردی.

[۴۲] • سند ۱۰:

عَنْ سَعِيدِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: «كَثْرَةُ الْإِسْتِمَاعِ إِلَى الْغِنَاءِ يُورِثُ الْفَقْرَ»^۱

راوی می‌گوید: از استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: زیاد گوش دادن به موسیقی و آوازخوانی، ناداری می‌آورد.

آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه‌ی ۳۰۴، حدیث ۲۵.

۱. سند: خصال، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه‌ی ۵۰۵؛ ست عشرة خصلة تورث الفقر و سبع عشرة خصلة تزيد في الرزق؛ وسائل الشيعة، محدث عاملی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۳۴۷، باب جملة مما ينبغي تركه من الخصال المحرمة و المكروهة. شاهد: روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، فتال نیشابوری، جلد ۲، صفحه‌ی ۴۵۵؛ مجلس فی ذكر فضل الفقر و القوت و ما أشبه ذلك؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۳، صفحه‌ی ۳۱۴، باب ۶۰: ما يورث الفقر و الغناء؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۳، صفحه‌ی ۴۵۷، باب كراهة مبيت القمامة فی البيت و جملة من الآداب.

• [۴۳] سند ۱۱:

قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «سَرُّ الْأَصْوَاتِ الْغِنَاءُ»^۱

از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: بدترین صداها، موسیقی و آوازخوانی است.

• [۴۴] سند ۱۲:

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ هَارُونَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ:
«الْغِنَاءُ يُورِثُ النِّفَاقَ وَيُعَقِّبُ الْفَقْرَ»^۲

راوی می‌گوید: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: موسیقی و آوازخوانی، دورویی به ارث می‌آورد و ناداری در پی دارد.

• [۴۵] سند ۱۳:

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ فِي حَدِيثٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَقَالَ: «الْغِنَاءُ اجْتَنِبُوا الْغِنَاءَ اجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ» فَمَا

۱. سند: وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۹، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: المقنع، شیخ صدوق، صفحه ۴۵۱. باب شرب الخمر و الغناء؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۳، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۴، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

۲. سند: خصال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۴، خصلة تورث النفاق و تعقب الفقر؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۹، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۳، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۲، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

زَالَ يَقُولُ: «اجْتَنِبُوا الْغِنَاءَ اجْتَنِبُوا» فَصَاقَ بِي الْمَجْلِسُ وَعَلِمْتُ أَنَّهُ
يَعْنِينِي. فَلَمَّا أَنْ خَرَجْتُ قُلْتُ لِمَوْلَاهُ مُعْتَبٍ: وَاللَّهِ مَا عَنَى غَيْرِي^۱
راوی می‌گوید بر امام صادق (که سلام بر ایشان باد) وارد شدم،
پس فرمودند: موسیقی! از موسیقی بپرهیزید، از سخن باطل
بپرهیزید. پس همواره می‌فرمودند: از غنا بپرهیزید. بپرهیزید.
پس مجلس بر من تنگ شد و دانستم که منظورشان من هستم.
چون بیرون آمدم به غلامشان مُعْتَب گفتیم: به خدا قسم جز من
منظورشان نبود.

[۴۶] • سند ۱۴:

عَلَى بَنِ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَتَعَمَدُ الْغِنَاءَ هَلْ يُجَلْسُ إِلَيْهِ؟ قَالَ: «لَا»^۲
راوی می‌گوید: از امام کاظم (که سلام بر ایشان باد) پرسیدم: آیا
می‌شود در نزد کسی که قصد آوازخوانی دارد نشست؟ امام
فرمودند: نه.

[۴۷] • سند ۱۵:

۱. سند: امالی، شیخ طوسی، صفحه‌ی ۷۲۰، مجلس يوم الجمعة الثالث والعشرين من ذي
الحجة سنة سبع وخمسين وأربع مائة؛ وسائل الشيعية، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۹،
باب تحریم الغناء حتى في القرآن و تعليمه و أجرته. شاهد: إثبات الهداة بالنصوص و
المعجزات، محدث عاملی، جلد ۴، صفحه‌ی ۱۵۵، الفصل الحادي عشر.
۲. سند: مسائل علی بن جعفر و مستدرکاتها، صفحه‌ی ۱۴۸، قسم المسائل؛ وسائل الشيعية،
محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۰۳، باب تحریم الغناء حتى في القرآن و تعليمه و أجرته.
شاهد: هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (عليهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه‌ی ۳۳،
الرابع: ما يتعلق بالغناء.

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ: «مَجْلِسُ الْغِنَاءِ
مَجْلِسٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِهِ وَالْغِنَاءُ يُورِثُ التَّفَاقُ وَيُعْقِبُ الْفَقْرَ»^۱
امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: مجلس موسیقی،
مجلسی است که خدا به ساکنانش نگاه نمی‌کند و موسیقی و
آوازخوانی، دورویی به ارث می‌آورد و ناداری در پی دارد.

[۴۸] • سند ۱۶:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) «أَنْهَاكُمْ عَنِ الرَّفْنِ وَ
الْمِزْمَارِ وَعَنِ الْكُوبَاتِ وَالْكَبْرَاتِ»^۲
استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: نهی می‌کنم شما را از رقص و نئی و بربط و طبل.

۱. سند: وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۰۷، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حینون، جلد ۲، صفحه ۲۰۴، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهن؛ روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۴؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (علیهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۳، الرابع: ما يتعلق بالغناء؛ البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۴، صفحه ۳۶۲، ذیل آیات ۶ و ۷ سوره لقمان؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۵، حدیث ۱۶؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۱۰، صفحه ۲۳۰، ذیل آیات ۱ تا ۱۰ سوره لقمان؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۲، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۱، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۲، باب تحریم استعمال الملاهی بجمیع اصنافها و بیعها و شرائها. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۰؛ الفصول المهمة فی أصول الأئمة (تکملة الوسائل)، محدث عاملی، جلد ۲، صفحه ۲۴۱، باب ۱۲؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۲، حدیث ۷.

[۴۹] • سند ۱۷:

عَنْ نَوْفِ الْبِكَالِيِّ فِي حَدِيثٍ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ لَهُ: «يَا نَوْفُ إِنَّ دَاوُدَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَامَ فِي مِثْلِ هَذِهِ السَّاعَةِ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ إِنَّهَا سَاعَةٌ لَا يَدْعُو فِيهَا عَبْدٌ إِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَشْرًا أَوْ عَرِيفًا أَوْ شُرْطِيًّا أَوْ صَاحِبَ عَرْطَبَةٍ وَهُوَ الطُّنْبُورُ أَوْ صَاحِبَ كُوْبَةٍ وَهُوَ الطَّبْلُ»^۱

نوف بکالی در حدیثی از استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) نقل می‌کند که حضرت فرمودند: ای نوف، همانا داوود پیامبر (که سلام بر ایشان باد) در مثل این ساعت از شب برخاست و گفت: این ساعتی است که در آن، بنده‌ای دعا نمی‌کند مگر این که مستجاب می‌شود، مگر آن که باج‌گیر، یا خبرچین، یا دستیار ظالمان و یا اهل تنبور و طبل [ساز و آواز] باشد.

[۵۰] • سند ۱۸:

الْأَصْبَغُ بْنُ نُبَاتَةَ عَنْ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي حَدِيثٍ قَالَ: «سِنَّةٌ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُسَلَّمَ عَلَيْهِمُ الْيَهُودُ وَ النَّصَارَى وَ أَصْحَابُ التَّرْدِ وَ الشُّطْرَيْجِ وَ أَصْحَابُ الْخَمْرِ وَ الْبَرَبِطِ وَ الطُّنْبُورِ وَ الْمُتَفَكِّهُونَ بِسَبِّ

۱. سند: نهج البلاغة، سید رضی (صبحی صالح)، حکمت ۱۰۴؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۷، صفحہ ۷۸، باب استحباب الدعاء فی اللیل خصوصاً لیلة الجمعة و فی یوم الجمعة. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۶۶، صفحہ ۲۷۶، باب ۳۷ صفات خیار العباد و أولیاء الله؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحہ ۱۱۲، باب تحریم ایتیان العراف و تصدیقه و تحریم الکهنه و القیافة.

الْأُمَّهَاتِ وَالشُّعْرَاءِ^۱

راوی از استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) نقل کرده که فرمودند: سلام کردن بر شش گروه، شایسته نیست؛ یهودیان، مسیحیان، اصحاب نرد و شطرنج، شرابخواران، اصحاب بریط* و تنبور* [ساز و آواز] و کسانی که با فحش دادن به مادران، تفریح می‌کنند و شاعران [غیر منهاجی].

[۵۱] • سند ۱۹:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَ لِأَمْحَقِّ الْمَعَارِفِ وَ الْمَزَامِيرِ وَ أُمُورِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ الْأَوْثَانِ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: همانا خدا (بی‌ی که با عزت و جلال باد) مرا رحمت برای جهانیان بر انگیخت و برای این که آلات موسیقی و نی‌ها* و امور

۱. سند: وسائل الشیعة، جلد ۱۲، صفحه ۵۰. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۳، صفحه ۹.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۳۹۶، باب شارب الخمر؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۲۵، صفحه ۳۰۷، باب أنه لا يجوز سقى الخمر صبیا و لا مملوكا و لا كافراً. شاهد: امالی، شیخ صدوق، صفحه ۴۱۷، المجلس الخامس و الستون؛ روضة الواعظین و بصیرة المتعظین، فتال نیشابوری، جلد ۲، صفحه ۴۶۴، مجلس فی ذکر الخمر و الربا؛ روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۹، صفحه ۲۹۳، باب معرفة الكبائر التي أوعد الله عز و جل عليها النار؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۲۰، صفحه ۶۰۹؛ هدیة الأمة إلی أحكام الأئمة (علیهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۸، صفحه ۲۲۷، من شرب خمرأ سقى مثل ما یشرب منها من الحمیم؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۲۵۱؛ حدیث ۱؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه ۱۲۶، باب ۸۶: حرمة شرب الخمر و علتها.

جاهلیت و بت‌ها را نابود سازم.

[۵۲] • سند ۲۰:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «لَمَّا مَاتَ آدَمُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَ سَمِيَتْ بِهِ إِبْلِيسُ وَقَابِيلُ فَاجْتَمَعَا فِي الْأَرْضِ فَجَعَلَ إِبْلِيسُ وَقَابِيلُ الْمَعَارِيفَ وَالْمَلَاهِي سَمَانَةً بِآدَمَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَكُلُّ مَا كَانَ فِي الْأَرْضِ مِنْ هَذَا الضَّرْبِ الَّذِي يُتَلَدُّ بِهِ النَّاسُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ ذَاكَ»^۱

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: چون حضرت آدم (که سلام بر ایشان باد) مُرد، و ابلیس و قابیل شادی کردند، پس در زمین گرد هم آمدند و ابلیس و قابیل، آلات موسیقی و سرگرمی را برای شادی در مرگ آدم (که سلام بر ایشان باد) قرار دادند. پس هر چه در زمین از این نوع چیزها باشد که مردم با آن لذت ببرند، از آن است.

[۵۳] • سند ۲۱:

قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ) فِي حَجَّةِ الْوِدَاعِ: «إِنَّ مِنْ أَسْرَاطِ الْقِيَامَةِ إِضَاعَةَ الصَّلَاةِ وَاتِّبَاعَ الشَّهَوَاتِ وَالْمِيلَ مَعَ الْأَهْوَاءِ وَ

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۱، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۳، باب تحریم استعمال الملاهی بجمیع أصنافها. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۱۰، صفحه ۱۶۲، باب حد شرب الخمر و ما جاء فی الغناء و الملاهی؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۰؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۲، صفحه ۳۰۰، حدیث ۳؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۱۱، صفحه ۲۶۱، باب ۸: عمر آدم و وفاته و وصیته إلى شیث.

تَعْظِيمَ الْمَالِ وَ بَيْعَ الدُّنْيَا بِالْدِينِ ... وَ عِنْدَهَا تَطَهَّرُ الْقِيَمَاتُ وَ
الْمَعَارِفُ^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
در آخرین حج خود فرمودند: همانا از نشانه‌های قیامت، تباہ
کردن نماز و پیروی از شهوت‌ها و مایل شدن به خواهش‌های
نفسانی] و بزرگ‌داشت دارایی و فروختن دین به دنیا... و در این
هنگام، زنان خواننده و آلات موسیقی ظاهر می‌گردند.

[۵۴] • سند ۲۲:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ
إِضَاعَةَ الصَّلَوَاتِ وَاتِّبَاعَ الشَّهَوَاتِ وَالمَيْلَ إِلَى الْأَهْوَاءِ. إِلَى أَنْ قَالَ - وَ
يَسْتَحْسِنُونَ الْكُوبَةَ وَالمَعَارِفَ. إِلَى أَنْ قَالَ - فَأُولَئِكَ يُدْعَوْنَ فِي
مَلَكَوتِ السَّمَاوَاتِ الْأَرْجَاسِ الْأَنْجَاسِ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: همانا از نشانه‌های ساعت [قیامت یا ظهور منجی
موعود]، تباہ کردن نمازها و پیروی از شهوت‌ها و مایل شدن به

۱. سند: وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۳۴۸، باب جملة مما ینبغی ترکه من الخصال المحرمة.

۲. سند: تفسیر قمی، علی بن ابراهیم قمی، جلد ۲، صفحه‌ی ۳۰۴، ذیل آیات ۱۷ تا ۱۹ سوره‌ی محمد (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۳۱۰، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۵، صفحه‌ی ۶۱، ذیل آیه‌ی ۱۸ سوره‌ی محمد (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)؛ تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، قمی مشهدی، جلد ۱۲، صفحه‌ی ۲۳۰، ذیل آیات ۱۰ تا ۱۸ سوره‌ی محمد (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم).

خواهش‌ها[ی نفسانی] است - تا این که فرمودند: - و طبل و آلات موسیقی را نیکو می‌شمارند - تا این که فرمودند: - پس آنان در ملکوت آسمان‌ها^۱، پلید ناپاک خوانده می‌شوند.

[۵۵] • سند ۲۳:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «يُظْهَرُ فِي أُمَّتِي الْخُسْفُ وَالْقَذْفُ» قَالُوا: مَتَى ذَلِكَ؟ قَالَ: «إِذَا ظَهَرَتِ الْمَعَارِيفُ وَالْقِيَانَاتُ»^۱
استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: ذلت، خواری و تهمت در میان امت من ظاهر و آشکار می‌شود، عرض کردند: چه زمانی خواهد بود؟ فرمودند: هرگاه آلات موسیقی و زنان خواننده آشکار شوند.

[۵۶] • سند ۲۴:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِذَا عَمِلَتْ أُمَّتِي خَمْسَ عَشْرَةَ خَصْلَةً حَلَّ بِهِمُ الْبَلَاءُ... وَاتَّخَذُوا الْقِيَانَاتِ وَالْمَعَارِيفَ»^۲
استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: هرگاه اتمم پانزده خصلت به کار گیرند، بلا به ایشان فرود می‌آید... [یکی از آن خصلت‌ها، این است که] هرگاه زنان خواننده و آلات موسیقی بر گیرند.

۱. سند: وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۱، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

۲. سند: وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۱، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته. شاهد: إرشاد القلوب إلى الصواب، دیلمی، جلد ۱، صفحه ۷۱، الباب السابع عشر فی عقاب الزناء و الربا.

[۵۷] • سند ۲۵:

قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي حَدِيثِ الشَّامِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
(عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ مَعْنَى هَدِيرِ الْحَمَامِ الرَّاعِبِيَّةِ قَالَ: «تَدْعُو عَلَى
أَهْلِ الْمَعَارِزِ وَالْمَزَامِيرِ وَالْعِيدَانِ»^۱

امام رضا (که سلام بر ایشان باد) در بیان سؤالات مرد شامی از
استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: پرسید از معنی
تَبَعْبُغُوِي كَبُوْتَر، فرمودند: بر اهل آلات موسیقی و نِی‌ها و عُودها
نفرین می‌کند.

[۵۸] • سند ۲۶:

قَالَ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «تَقْوِمُ السَّاعَةُ عَلَى قَوْمٍ يَشْهَدُونَ مِنْ غَيْرِ
أَنْ يَسْتَشْهَدُوا وَعَلَى الَّذِينَ يَعْمَلُونَ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ وَعَلَى قَوْمٍ يَضْرِبُونَ
بِالدُّفُوفِ وَالْمَعَارِزِ»^۲

استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: ساعت [قیامت یا

۱. سند: وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۴، باب تحریم استعمال الملهی
بجمیع أصنافها. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه ۲۵۲، باب ۱۰۰: المعازف و
الملاهی؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۸، صفحه ۲۸۵، باب تأکید
استحباب اتخاذ الحمام الراعی فی المنزل.

۲. سند: الجعفریات (الأشعثیات)، محمد بن اشعث، صفحه ۱۴۶، باب فی الشهادة. شاهد:
دعائم الإسلام، ابن حیون، جلد ۲، صفحه ۵۰۸، فصل ذکر الأمر بإقامة الشهادة و النهی عن
شهادة الزور؛ عوالی اللئالی العزیزية فی الأحادیث الدینیة، ابن ابی جمهور احسائی، جلد ۳،
صفحه ۵۳۵، باب الشهادات؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳،
صفحه ۲۱۶، باب تحریم استعمال الملهی بجمیع أصنافها.

ظهور منجی موعود] بر گروهی برپا خواهد شد^۱ که گواهی می‌دهند، بدون این که آن چیز را دیده باشند،^۲ و بر کسانی که عمل قوم لوط را انجام می‌دهند^۳ و بر گروهی که دایره^۴ و سایر آلات موسیقی می‌زنند.

[۵۹] • سند ۲۷:

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: «إِنَّ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ الْقَفَنْدَرُ إِذَا ضُرِبَ فِي مَنْزِلِ الرَّجُلِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا بِالْبَرْبَطِ وَدَخَلَ عَلَيْهِ الرَّجَالُ وَضَعَ ذَلِكَ الشَّيْطَانُ كُلَّ عَضْوٍ مِنْهُ عَلَى مِثْلِهِ مِنْ صَاحِبِ الْبَيْتِ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ نَفْخَةً فَلَا يُعَارُ بَعْدَ هَذَا حَتَّى تُؤْتَى نِسَاؤُهُ فَلَا يُعَارُ»^۴

راوی می‌گوید از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) شنیدم که می‌فرمودند: همانا شیطانی است که به او قفندر گفته می‌شود، هر گاه در منزل مردی، چهل روز، بربط^۵ نواخته شود، بر آن مرد وارد می‌شود و آن شیطان، هر عضو را بر مثل آن عضو از صاحب آن

۱. یعنی آخرین گروه‌هایی که قبل از برپا شدن قیامت یا ظهور منجی موعود در زمین باشند، آلوده به این گناهان خواهند بود.

۲. یعنی شهادت دروغ می‌دهند.

۳. یعنی لواط می‌کنند.

۴. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۶، صفحه ۴۳۳، باب الغناء؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۳۱۲، باب تحریم استعمال الملاهی بجمیع أصنافها. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۸، صفحه ۳۸۳، باب الغیره؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۱۴؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۲۰، صفحه ۳۷۶، حدیث ۵.

خانه می‌گذارد، سپس یک بار می‌دمد، پس بعد از آن، غیرت نخواهد آورد حتی اگر به زناش تجاوز [جنسی] شود نیز تغایر نمی‌کند.

[۶۰] • سند ۲۸:

عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: سُئِلَ عَنِ الشَّطْرَنْجِ وَالنَّرْدِ قَالَ: «لَا تَقْرُبُهُمَا» قُلْتُ: فَالْغِنَاءُ؟ قَالَ: «لَا خَيْرَ فِيهِ لَا تَفْعَلُوا»^۱

راوی می‌گوید: از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از شطرنج و نرد پرسیده شد، فرمودند: نزدیک آن دو مشو. گفتیم: موسیقی، فرمودند: خیری در آن نیست، انجامش مده.

[۶۱] • سند ۲۹:

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي حَدِيثِ شَرَائِعِ الدِّينِ قَالَ: «وَالْكَبَائِرُ مُحَرَّمَةٌ وَهِيَ الشِّرْكَ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ... وَالْمَلَاهِي الَّتِي تَصُدُّ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَكْرُوهَةٌ كَالْغِنَاءِ وَضَرْبِ الْأُوتَارِ وَالْإِصْرَارِ عَلَى صَغَائِرِ الذُّنُوبِ»^۲

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: و گناهان کبیره عبارتند

۱. سند: خصال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۵۱، النهی عن أربعة أشياء و عن أربعة ظروف؛ معانی الأخبار، شیخ صدوق، صفحه ۲۲۴، باب معنی الدباء. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه ۲۳۹، باب ۹۹: الغناء.

۲. سند: خصال، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۶۱۰، خصال من شرائع الدین؛ وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۱۵، صفحه ۳۳۱، باب تعیین الكبائر التي يجب اجتنابها. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه ۱۰، باب ۶۸: معنی الكبيرة و الصغيرة و عدد الكبائر.

از شرک به خدای تعالی و کشتن کسی که خدا، کشتن او را ممنوع کرده است و عاق پدر و مادر شدن ... [تا این که فرمودند:] و سرگرمی‌هایی که از یاد خدا (بی که با عزت و جلال باد) باز می‌دارد ناشایست است مانند موسیقی و تار زدن و اصرار بر گناهان کوچک.

[۶۲] • سند ۳۰:

عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ قَالَ: أَوْصَى إِسْحَاقُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مَجْرَافٍ لَهُ مُغَنِّيَاتٍ أَنْ تَبِيعَهُنَّ وَيَحْمِلَ ثَمَنَهُنَّ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ). قَالَ إِبْرَاهِيمُ: فَبِعْتُ الْمَجْرَافِيَّ بِثَلَاثِمِائَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ وَحَمَلْتُ الثَّمَنَ إِلَيْهِ. فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ مَوْلَى لَكَ يُقَالُ لَهُ إِسْحَاقُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مَجْرَافٍ عِنْدَ وَقَاتِهِ بَيْعِ جَوَارٍ لَهُ مُغَنِّيَاتٍ وَحَمَلِ الثَّمَنَ إِلَيْكَ وَقَدْ بَعْتَهُنَّ وَهَذَا الثَّمَنُ ثَلَاثِمِائَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ فَقَالَ: «لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ. إِنَّ هَذَا سُحْتٌ وَتَعْلِيمُهُنَّ كُفْرٌ وَالِإِسْتِمَاعَ مِنْهُنَّ نِفَاقٌ وَثَمَنُهُنَّ سُحْتٌ»^۱

راوی می‌گوید فلانی وصیت کرد که کنیزکان آوازخوانش* فروخته شوند و پولش برای امام کاظم (که سلام بر ایشان باد) برده شود. راوی می‌گوید: کنیزکان را به سه هزار درهم فروختم و پولش را به

۱. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۵، صفحه ۱۲۰، باب کسب المغنیه و شرائها؛ تهذیب الأحکام، شیخ طوسی، جلد ۶، صفحه ۳۵۷، باب المکاسب؛ الإستبصار فیما اختلف من الأخبار، شیخ طوسی، جلد ۳، صفحه ۶۱، باب أجر المغنیه؛ وسائل الشیعه، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۱۲۴، باب تحریم بیع المغنیه و شرائها. شاهد: روضه المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۶، صفحه ۴۷۲، باب المعایش و المکاسب و الفوائد و الصناعات؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۲۰۸؛ البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۲، صفحه ۳۰۴، باب فی معن السحت؛ دعائم الإسلام، ابن حبتون، جلد ۲، صفحه ۲۰۴، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهن؛ هداية الأمة إلى أحكام الأئمة (علیهم السلام)، محدث عاملی، جلد ۶، صفحه ۳۶، الرابع؛ ما يتعلق بالغناء؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۱۹، صفحه ۸۱، حدیث ۷.

نزد آن حضرت بردم. سپس عرض کردم: همانا یکی از دوستان شما، در وقت مُردنش وصیت کرده که کنیزان خواننده‌اش فروخته شوند و پولش به شما داده شود و من آنان را فروختم و این پولش است، سه هزار درهم. حضرت فرمودند: من نیازی به آن ندارم. این پول، حرام است و یاد دادن [موسیقی] به ایشان^۱ کفر و گوش دادن به آنها، [موجب] دو رویی و پولی که به دست می‌آورند، حرام است.

• [۶۳] سند ۳۱:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ بَيْعِ الْجَوَارِي الْمَغْنِيَّاتِ فَقَالَ: شِرَاؤُهُنَّ وَبَيْعُهُنَّ حَرَامٌ وَتَعْلِيمُهُنَّ كُفْرٌ وَاسْتِمَاعُهُنَّ نِفَاقٌ^۲

مردی از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از فروش کنیزان آوازخوان^۳ پرسید، فرمودند: خریدن و فروختن آنان حرام و یاد دادنشان کفر و گوش دادن به آنها، دو رویی است.

• [۶۴] سند ۳۲:

۱. یعنی کنیزان.

۲. سند: کافی، محدث کلینی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۲۰، باب کسب المغنیه و شرائها؛ وسائل الشیعه، محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۱۲۴، باب تحریم بیع المغنیه و شرائها. شاهد: روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، مجلسی اول، جلد ۶، صفحه‌ی ۴۷۲، باب المعایش و مکاسب؛ وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه‌ی ۲۰۷؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه مجلسی، جلد ۱۹، صفحه‌ی ۸۱، حدیث ۵.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ السَّفَلَةِ فَقَالَ: «مَنْ
يَشْرَبُ الْخَمْرَ وَيَضْرِبُ بِالطُّبُورِ»^۱

از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از سُفله ❁ پرسیده شد،
فرمودند: کسی است که شراب می‌نوشد و تنبور ❁ می‌زند.

[۶۵] • سند ۳۳:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
رُفِعَ إِلَيْهِ رَجُلٌ قَتَلَ خِنْزِيرًا فَضَمَّنَهُ (ضَمَّنَ رَجُلًا أَصَابَ خِنْزِيرًا
لِنَصْرَانِيٍّ) وَرُفِعَ إِلَيْهِ رَجُلٌ كَسَرَ بَرِيطًا فَأَبْطَلَهُ»^۲

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: مردی که خوکی [از
مردی نصرانی] را کشته بود، به نزد استاد عالی (که سلام بر ایشان
باد) آوردند، پس او را ضامن پرداخت قیمت خوک کردند و مردی
که بریطی ❁ شکسته بود را به نزد ایشان آوردند، او را ضامن
ندانستند.

[۶۶] • سند ۳۴:

۱. سند: من لا يحضره الفقيه، شيخ صدوق، جلد ۳، صفحه ۱۶۵، باب المعایش و المكاسب؛
خصال، شيخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۶۲، خصلتان من فعلهما فهو سفلة؛ وسائل الشیعة،
محدث عاملی، جلد ۱۷، صفحه ۴۱۸، باب کراهة مخالطة السفلة. شاهد: روضة المتقين فی
شرح من لا يحضره الفقيه، مجلسی اول، جلد ۶، صفحه ۴۴۱، باب المعایش و المكاسب؛
وافی، فیض کاشانی، جلد ۱۷، صفحه ۴۱۲؛ مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، علامه
مجلسی، جلد ۱۹، صفحه ۱۴۶، حدیث ۸.

۲. سند: تهذیب الأحکام، شيخ طوسی، جلد ۱۰، صفحه ۳۰۹، باب الجنایات علی الحيوان؛
وسائل الشیعة، محدث عاملی، جلد ۲۹، صفحه ۲۶۲، باب حکم قاتل الخنزیر و کاسر البریط.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «كَانَ إِبْلِيسُ أَوَّلَ مَنْ
تَغَيَّ وَ أَوَّلَ مَنْ نَاحَ وَ أَوَّلَ مَنْ حَدَا. قَالَ: لَمَّا أَكَلَ آدَمُ
(عَلَيْهِ السَّلَامُ) مِنَ الشَّجَرَةِ تَغَيَّ فَلَمَّا أَهْبَطَ حَدَا بِهِ فَلَمَّا اسْتَقَرَّ
عَلَى الْأَرْضِ نَاحَ يَذْكُرُهُ مَا فِي الْجَنَّةِ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: ابلیس، اولین کسی بود که آواز خواند و اولین کسی بود
که نوحه‌گری کرد و اولین کسی بود که حدی خواند. چون آدم
(که سلام بر او باد) از درخت [ممنوعه] خورد، [ابلیس] آواز خواند
و چون [آدم] به زمین فرود آمد، [ابلیس] حدی خواند، پس چون
[آدم] بر زمین قرار گرفت، [ابلیس] نوحه‌گری کرد و آنچه در
بهشت بوده را به یادش آورد.

۱. سند: تفسیر العیاشی، جلد ۱، صفحه‌ی ۴۰، ذیل آیات ۳۵ تا ۳۷ سوره‌ی بقره.

فصل سوم، شواهد:

[۶۷] • شاهد ۱:

عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) أَنَّهُ قَالَ: «الْغِنَاءُ يُنْبِتُ
الْبِقَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: موسیقی، بِنفاق را در قلب می‌رویاند، همچنان که آب،
سبزی را می‌رویاند.

[۶۸] • شاهد ۲:

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ: «الْغِنَاءُ يُنْبِتُ

۱. شاهد: نهج الحق و كشف الصدق، علامه حلی، صفحه‌ی ۵۶۲، الفصل السابع عشر فی القضاء و توابعه؛ عوالی اللثالی العزیزية فی الأحادیث الدینیة، ابن ابی جمهور احسائی، جلد ۱، صفحه‌ی ۲۴۴، الفصل التاسع فی ذکر أحادیث تتضمن شيئاً من أبواب الفقه؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۲، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ النَّخْلُ الطَّلْعَ^۱

امام باقر (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: موسیقی، نِفَاق* را در

قلب می‌رویند همچنان که نخل، شکوفه می‌دهد.

[۶۹] • شاهد ۳:

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْغِنَاءِ فَقَالَ
لِلْسَائِلِ: «وَيَحْكُ إِذَا فُرِّقَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ أَيْنَ تَرَى الْغِنَاءَ يَكُونُ؟»
قَالَ: مَعَ الْبَاطِلِ وَاللَّهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ. قَالَ: «فَفِي هَذَا مَا يَكْفِيكَ»^۲

از امام صادق (که سلام بر ایشان باد) از موسیقی سؤال شد، به
سؤال‌کننده فرمودند: وای بر تو! اگر بین حق و باطل جدایی بیافتد،
موسیقی در کجا قرار می‌گیرد؟ گفت: به خدا قسم در باطل،
فدایتان شوم. فرمودند: پس در این [جواب خودت] آنچه تو را
کفایت کند، هست.

[۷۰] • شاهد ۴:

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: «صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ
يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ إِعْوَالٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ وَصَوْتُ عِنْدَ نِعْمَةٍ يَعْنِي النَّوْحَ وَ
الْغِنَاءَ»^۳

۱. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حَيَّون، جلد ۲، صفحه ۲۰۸، فصل ذِكْرُ الدخول بالنساء و
معاشرتهن؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۲، باب
تحريم الغناء حتى في القرآن و تعليمه و أجرته.

۲. شاهد: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۴، باب
تحريم الغناء حتى في القرآن و تعليمه و أجرته.

۳. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حَيَّون، جلد ۱، صفحه ۲۲۷، ذكر التعازي و الصبر و ما رخص
فيه من البكاء؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۲، صفحه ۴۵۰، باب

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: دو صدا، لعنت شده [و دور از رحمت الهی] هستند، خدا آن را دشمن دارد، شیون کردن در وقت مصیبت و صدای هنگام نعمت [هایی مثل عروسی و جشن تولد] یعنی نالیدن و آوازخوانی.

[۷۱] • شاهد ۵:

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ: «لَا يَحِلُّ بَيْعُ الْغِنَاءِ وَلَا شِرَاؤُهُ وَاسْتِمَاعُهُ نِفَاقٌ وَتَعَلُّمُهُ كُفْرٌ»^۱

امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: خرید و فروش [آلات] موسیقی حلال نیست و گوش دادن به آن، [موجب] نفاق و می باشد و یاد گرفتنش، کفر است.

[۷۲] • شاهد ۶:

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ سَأَلَ رَجُلًا مِمَّنْ يَتَّصِلُ بِهِ عَنْ حَالِهِ فَقَالَ: جُعِلْتُ فِدَاكَ مَرَّيْ فُلَانٌ أَمْسَ فَأَخَذَ بِيَدِي وَادْخَلَنِي مَنْزِلَهُ وَعِنْدَهُ جَارِيَةٌ تَضْرِبُ وَتُعْنِي فَكُنْتُ عِنْدَهُ حَتَّى أَمْسَيْنَا. فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «وَيَحْكُ أَمَا خِفْتَ أَمْرَ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيكَ وَأَنْتَ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ؟! إِنَّهُ مَجْلِسٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِهِ الْغِنَاءُ أَحَبُّ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْغِنَاءُ شَرُّ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْغِنَاءُ يُورِثُ

كراهة الصراخ بالويل والعويل والدعاء بالذل.

۱. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حبان، جلد ۲، صفحہ ۲۰۴، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهن؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحہ ۲۲۱، باب تحریم سماع الغناء و الملاهی.

التَّفَاقُ الْعِنَاءُ يُورِثُ الْفَقْرَ^۱

مردی به امام صادق (که سلام بر ایشان باد) عرض کرد: فدایتان شوم. دیروز، فلانی بر من گذشت، پس دستم را گرفت و داخل منزلش کرد و در نزدش کنیزی بود که [موسیقی] می‌زد و می‌خواند. پس نزدش تا شب بودم. حضرت فرمودند: وای بر تو، آیا نترسیدی امر خدا در رسد [مرگت برسد] و تو در آن حال [گوش دادن به موسیقی] باشی؟! همانا آن مجلسی است که خدا به اهلش نگاه نمی‌کند. موسیقی، پلیدترین چیزی است که خدای تعالی آفریده است. موسیقی بدترین چیزی است که خدای تعالی آفریده است. موسیقی، دو رویی به ارث می‌آورد. موسیقی، فقر به ارث می‌آورد.

[۷۳] • شاهد ۷:

فِي الْخَبَرِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: «مَلَائِكَتِي مَنْ حَفِظَ سَمْعَهُ وَ لِسَانَهُ عَنِ الْعِنَاءِ فَأَسْمِعُوهُ حَمْدِي وَالشَّانَاءَ عَلَيَّ»^۲

در روایت است که خدای تعالی در روز قیامت می‌فرماید: فرشتگان من، هر کس شنوایی و زبانش را از موسیقی و آوازخوانی حفظ کرده، ستایش و ثنای بر من را به او بشنوانید.

۱. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حیتون، جلد ۲، صفحه ۲۰۴، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهن؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۲، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

۲. شاهد: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۴، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

• [۷۴] شاهد ۸:

قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «الْغِنَاءُ رُقِيَّةُ الرَّنَا»^۱
استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: موسیقی و آوازخوانی، نردبان زناست.

• [۷۵] شاهد ۹:

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) إِذْ جَاءَ عُمَرُ بْنُ قُرَّةَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَيَّ الشَّقِوَةَ فَلَا أَرَانِي أَرْزُقُ إِلَّا مِنْ دَفِي بِكَفِّي فَأَذِنَ فِي الْغِنَاءِ مِنْ غَيْرِ فَاحِشَةٍ. فَقَالَ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «لَا أَدْنُ لَكَ وَلَا كَرَامَةَ وَلَا نِعْمَةً. أَيُّ عَدُوِّ اللَّهِ لَقَدْ رَزَقَكَ اللَّهُ طَيِّبًا فَاحْتَرْتَ مَا حَرَّمَ عَلَيْكَ مِنْ رِزْقِهِ مَكَانَ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ مِنْ حَلَالِهِ أَمَا إِنَّكَ لَوُوقَلْتَ بَعْدَ هَذِهِ الْمَقَالَةِ ضَرْبُكَ ضَرْبًا وَجِيعًا»^۲

راوی می‌گوید در نزد پیامبر خدا (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) بودیم که عمر بن قره آمد. پس عرض کرد: ای پیامبر خدا، همانا خدا بر من بدبختی نوشته است! پس نمی‌بینم

۱. شاهد: جامع الأخبار، شعیری، صفحه‌ی ۱۵۴، الفصل الخامس عشر و المائة فی الغناء و سماعها؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه‌ی ۲۳۹، باب ۹۹: الغناء؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۲، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

۲. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۰، باب ۵: الأرزاق و الأسعار، به نقل از کتاب الغرر.

که روزی به دست بیاورم جز از دایره‌ای* که با دستم می‌زنم. پس به من اجازه‌ی موسیقی زدن بدون هرگونه حرام دیگری بدهید. حضرت فرمودند: به تو اجازه نمی‌دهم و هیچ کرامت و نعمتی در این کار نیست. ای دشمن خدا! خدای تعالی تو را از پاکیزه‌ها روزی داده است پس آنچه بر تو حرام کرده را اختیار کردی به جای آنچه بر تو حلال نموده است. اگر بعد از این، از این سخن‌ها بگویی، تو را کتک خواهم زد، زدنی دردناک.

[۷۶] • شاهد ۱۰:

عَنْ أَبِي وَوَلَدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا وَرِعًا سَلِمًا كَثِيرَ الصَّلَاةِ قَدِ ابْتُلِيَ بِحُبِّ اللّهِوَهُوَ يَسْمَعُ الْغِنَاءَ فَقَالَ: «أَيَمْنَعُهُ ذَلِكَ مِنَ الصَّلَاةِ لَوْ قَتَلَهَا أَوْ مِنْ صَوْمِهِ أَوْ مِنْ عِيَادَةِ مَرِيضٍ أَوْ حُضُورِ جَنَازَةٍ أَوْ زِيَارَةِ أَخٍ؟» قَالَ قُلْتُ: لَا لَيْسَ يَمْنَعُهُ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبِرِّ. فَقَالَ: «هَذَا مِنْ خُطُوبَاتِ الشَّيْطَانِ مَعْفُورٌ لَهُ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ»^۱

راوی می‌گوید: به امام صادق (که سلام بر ایشان باد) عرض کردم: فدایتان شوم، همانا مردی از یاران ما، صاحب تقوا و تسلیم و بسیار نمازگزار، گرفتار به محبت سرگرمی شده و موسیقی گوش می‌دهد. فرمودند: آیا او را از نماز خواندن در اول وقتش یا از روزه یا از عیادت مریض یا حضور در تشییع جنازه یا زیارت برادر

۱. شاهد: البرهان فی تفسیر القرآن، بحرانی، جلد ۳، صفحه‌ی ۲۵۰، ذیل آیه‌ی ۲۴ سوره‌ی رعد؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۸، صفحه‌ی ۱۴۱، باب ۲۳: الجنة و نعيمها.

[ایمانی‌اش] باز می‌دارد؟ عرض کردم: نه، مانع از انجام هیچ کار خیر و نیکویی نمی‌شود. فرمودند: این از گام‌های شیطان است. اگر خدا بخواهد بر او خواهد بخشید. [او موفق به ترک موسیقی خواهد شد].

[۷۷] • شاهد ۱۱:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «يُحْشَرُ صَاحِبُ
الطُّنْبُورِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ أَسْوَدُ الْوَجْهِ وَبِيَدِهِ طُنْبُورٌ مِنْ نَارٍ وَفَوْقَ
رَأْسِهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِيَدِ كُلِّ مَلَكٍ مِقْمَعَةٌ يَضْرِبُونَ رَأْسَهُ وَ
وَجْهَهُ وَيُحْشَرُ صَاحِبُ الْغِنَاءِ مِنْ قَبْرِهِ أَعْمَى وَأُخْرَسَ وَأَبْكَمَ وَيُحْشَرُ
الزَّانِي مِثْلَ ذَلِكَ وَصَاحِبُ الْمِزْمَارِ مِثْلَ ذَلِكَ وَصَاحِبُ الدَّفِّ مِثْلَ
ذَلِكَ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: صاحب تنبور* در روز قیامت محشور می‌شود در حالی که صورتش سیاه است و به دستش تنبوری* از آتش است و بالای سرش هفتاد هزار فرشته در دست هر کدام، گُزری* است که سر و صورتش را با آن می‌زنند و صاحب موسیقی از قبرش، کور و گنگ برانگیخته می‌شود و زناکار همچنین و صاحب نی* همچنین و صاحب دایره* همچنین.

۱. شاهد: جامع الأخبار، شعیری، صفحه‌ی ۱۵۴، الفصل الخامس عشر و المائة فى الغناء و سماعها؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه‌ی ۲۵۳، باب ۱۰۰ المعازف و الملاحی؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۹، باب تحریم استعمال الملاحی بجمیع أصنافها و بیعها و شرائها.

• [۷۸] شاهد ۱۲:

سَمِعَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) رَجُلًا يَطْرُبُ بِالطَّبُورِ فَمَنَعَهُ وَ
كَسَرَ طَبُورَهُ ثُمَّ اسْتَتَابَهُ فَتَابَ ثُمَّ قَالَ: «أَتَعْرِفُ مَا يَقُولُ الطَّبُورُ
جِئْنَ يُضْرَبُ» قَالَ وَصِيُّ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)
أَعْلَمُ. فَقَالَ: «إِنَّهُ يَقُولُ: سَتَنْدَمُ سَتَنْدَمُ أَيَا صَاحِبِي سَتَدْخُلُ
جَهَنَّمَ أَيَا ضَارِبِي»^۱

استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) شنیدند که مردی تنبور* می‌زند، پس منعش کردند و تنبورش را شکستند و او را توبه دادند و او نیز توبه کرد. سپس فرمودند: آیا می‌دانی تنبور* در وقت زدن چه می‌گوید؟ گفت: جانشین پیامبر خدا (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) داناترند. پس فرمودند: او می‌گوید: به زودی پشیمان خواهی شد، به زودی پشیمان خواهی شد ای همنشین من، به زودی داخل جهنم خواهی شد ای زنده‌ی من.

• [۷۹] شاهد ۱۳:

قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الدَّفَّ وَ
الْكُوبَةَ وَالْمَزَامِيرَ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)

۱. شاهد: مستدرک الوسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۲۰.

۲. شاهد: مستدرک الوسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۸.

فرمودند: خدای تعالی دایره • و طبل • و نی • را حرام کرده است.

[۸۰] • شاهد ۱۴:

قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «اعْلَمْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ... وَ مِثْلَ صَنْعَةِ الدَّفِّ وَالْعُودِ وَأَشْبَاهِهِ وَ عَمَلِ الخَمْرِ وَالْمُسْكَرِ وَالْآلَاتِ الَّتِي لَا تَصْلُحُ فِي شَيْءٍ مِنَ الْمُحَلَّلَاتِ فَحَرَامٌ عَمَلُهُ وَتَعْلِيمُهُ وَلَا يُجُوزُ ذَلِكَ»^۱
امام رضا (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: بدان که خدایت رحمت کند ... و مثل ساختن دایره • و عود • و مانند اینها [از سازهای موسیقی] و ساختن شراب و مست کننده و وسیله هایی که نمی شود در چیزی از حلال ها استفاده نمی شود، پس ساختنش و یاد دادنش حرام است و جایز نیست.

[۸۱] • شاهد ۱۵:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَعَثَنِي هُدًى وَرَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَأَمَرَنِي أَنْ أُمْحُوَ الْمَزَامِيرَ وَالْمَعَازِفَ وَالْأَوْتَارَ وَالْأَوْثَانَ وَأُمُورَ الْجَاهِلِيَّةِ إِلَى أَنْ قَالَ: إِنَّ آيَاتِ الْمَزَامِيرِ شِرَاؤُهَا وَبَيْعُهَا وَتَمْنُهَا وَالتِّجَارَةُ بِهَا حَرَامٌ»^۲

۱. شاهد: فقه الرضا (عليه السلام)، صفحه ۳۰۱، باب الصناعات؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۱۰۰، صفحه ۵۲، باب ۴: جوامع المكاسب المحرمة و المحللة؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۶۵، باب جواز التکسب بالمباحات و ذکر جملة منها و من المحرمات.

۲. شاهد: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۹، باب تحریم استعمال الملاهی بجمیع أصنافها.

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: همانا خدای تعالی مرا هدایت و رحمت برای جهانیان برانگیخت و امر کرد مرا که نی‌ها* و آلات موسیقی و تارها و بت‌ها و امور جاهلیت را محو سازم - تا این که فرمودند: - همانا آلات موسیقی، خریدنش و فروختنش و بهایش و تجارت با آن، حرام است.

[۸۲] • شاهد ۱۶:

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ: «بَيْتُ الْغِنَاءِ بَيْتٌ لَا تُؤْمَنُ فِيهِ الْفَجِيعَةُ وَلَا تُجَابُ فِيهِ الدَّعْوَةُ وَلَا تُدْخِلُهُ الْمَلَائِكَةُ»^۱
امام صادق (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: خانه‌ای که موسیقی در آن باشد، از سختی و اندوه در امان نیست و دعا در آن مستجاب نمی‌شود و فرشته داخل آن نمی‌گردد.

[۸۳] • شاهد ۱۷:

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَبَّاسِ قَالَ حَجَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) حَجَّةَ الْوُدَاعِ فَأَخَذَ بِحُلْقَةِ بَابِ الْكَعْبَةِ وَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ عَلَيْنَا فَقَالَ: «مَعَاشِرَ النَّاسِ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْرَاطِ السَّاعَةِ؟» قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ... وَتَظْهَرُ الْكُوبَةُ وَالْقَيْنَاتُ وَ

۱. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حیون، جلد ۲، صفحه ۲۰۸، فصل ذکر الدخول بالنساء و معاشرتهم؛ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه ۲۱۳، باب تحریم الغناء حتی فی القرآن و تعلیمه و أجرته.

الْمَعَارِزُ وَالْمَيْلُ إِلَى أَصْحَابِ الطَّنَابِيرِ وَالْدُفُوفِ وَالْمَزَامِيرِ وَسَائِرِ
آلَاتِ اللّٰهُو. أَلَا وَمَنْ أَعَانَ أَحَدًا مِنْهُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَ
الْأَلْبِسَةِ وَالْأَطْعَمَةِ وَغَيْرِهَا فَكَأَنَّمَا زَنَى مَعَ أُمِّهِ سَبْعِينَ مَرَّةً فِي جَوْفِ
الْكَعْبَةِ»^۱

راوی می‌گوید: با پیامبر خدا (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) در آخرین حج ایشان بودیم، پس حلقه‌ی در کعبه را گرفتند و رو به ما کردند و فرمودند: ای مردم، آیا خبر ندهم به شما از نشانه‌های ساعت [قیامت یا ظهور منجی موعود]؟ گفتند: چرا [خبر بدهید] ای پیامبر خدا. فرمودند: از نشانه‌های قیامت این است که ... [تا این که فرمودند:] و طبل‌ها* و زنان خواننده و آلات موسیقی ظاهر می‌شود و به اصحاب تنبور* و دایره* و نی* و سایر آلات سرگرمی، میل می‌شود. آگاه باشید هر کس یکی از ایشان را با دینار و درهم و لباس و خوراک و غیر اینها یاری کند، مانند این است که هفتاد بار با مادر خود در درون خانه‌ی کعبه زنا کرده باشد.

[۸۴] • شاهد ۱۸:

عَنِ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «اسْتِمَاعُ الْأَوْتَارِ مِنَ الْكِبَائِرِ»^۲
امام رضا (که سلام بر ایشان باد) می‌فرماید: گوش دادن به تار،

۱. شاهد: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۱، صفحه‌ی ۳۷۳، باب جمله‌ی مما ینبغی ترکه من الخصال المحرمة.

۲. شاهد: مستدرک الوسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۲۰.

از گناهان کبیره است.

[۸۵] • شاهد ۱۹:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى أُمَّتِي
الْخَمْرَ وَالْمَيْسِرَ وَالْمَزْزَرَ وَالْكُوبَةَ وَالْقَنِينَ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: «خداوند بر امت من شراب و قمار و مززر و کوبه و قنینه و طبل و
قنینه را حرام کرده است.

[۸۶] • شاهد ۲۰:

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ كَسَرَ بَرِيطًا أَوْ لُعْبَةً مِنْ
اللُّعْبِ أَوْ بَعْضِ الْمَلَاهِي أَوْ خَرَقَ زِقَّ مُسْكِرٍ أَوْ خَمْرٍ فَقَدْ أَحْسَنَ وَلَا
غُرْمَ عَلَيْهِ»^۲

امام باقر (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: کسی که بریطی را
بشکند یا اسباب بازی ای [مثل پاسور و شطرنج] را بشکند یا مشک
شرابی را پاره کند، کار خوبی کرده است و غرامتی [و جریمه‌ای] بر
او نیست.

[۸۷] • شاهد ۲۱:

۱. شاهد: صحیح الجامع، ناصر الدین آلبانی، شماره‌ی ۱۷۰۸.
۲. شاهد: دعائم الإسلام، ابن حیون، جلد ۲، صفحه‌ی ۴۸۶، فصل ذکر التعدی؛ مستدرک
الوسائل و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۸، صفحه‌ی ۳۲۷، باب حکم قاتل الخنزیر و
کاسر البریط.

عَنِ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «وَنَرَوِي أَنَّهُ مَنْ لَقِيَ فِي بَيْتِهِ طُنْبُورًا أَوْ
عُودًا أَوْ شَيْئًا مِنَ الْمَلَاهِي مِنَ الْمَعْرِفَةِ وَالشَّطْرَنْجِ وَأَشْبَاهِهِ أَرْبَعِينَ
يَوْمًا فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ فَإِنْ مَاتَ فِي أَرْبَعِينَ مَاتَ فَاجِرًا فَلَسِقًا
مَأْوَاهُ النَّارُ وَيُنْسُ الْمَصِيرُ»^۱

امام رضا (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: و روایت می‌کنیم که
هر کس چهل روز در خانه‌اش تنبور* یا عود* یا چیزهای
سرگرمی‌ها از آلات موسیقی و شطرنج و مانند آن را نگه دارد،
سزاوار غضب خدا می‌شود. پس اگر در آن چهل روز بمیرد،
فاجر* و فاسق* مرده است و جایگاهش آتش است و بد
بازگشت‌گاهی است.

[۸۸] • شاهد ۲۲:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) «قَالَ إِبْلِيسُ لِرَبِّهِ تَعَالَى
يَا رَبِّ قَدْ أَهْبَطَ آدَمُ وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ سَيَكُونُ كُتُبٌ وَرُسُلٌ فَمَا
كُتُبُهُمْ وَرُسُلُهُمْ؟ قَالَ: رُسُلُهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَالنَّبِيُّونَ وَكُتُبُهُمُ التَّوْرَةُ
وَإِنْجِيلُ وَالزَّبُورُ وَالْفُرْقَانُ. قَالَ: فَمَا كِتَابِي؟ قَالَ: كِتَابُكَ الْوَسْمُ
وَقِرَاءَتُكَ الشَّعْرُ وَرُسُلُكَ الْكَهَنَةُ وَطَعَامُكَ مَا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ
عَلَيْهِ وَشَرَابُكَ كُلُّ مُسْكِرٍ وَصِدْقُكَ الْكَذِبُ وَبَيْتُكَ الْحَمَامُ وَ

۱. شاهد: فقه‌الرضا (علیه‌السلام)، شیخ صدوق، صفحه‌ی ۲۸۲، باب شرب الخمر و الغناء؛ بحار
الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۷۶، صفحه‌ی ۲۵۳، باب ۱۰۰: المعازف و الملاهی؛ مستدرک الوسائل
و مستنبط المسائل، محدث نوری، جلد ۱۳، صفحه‌ی ۲۱۸، باب تحریم استعمال الملاهی
بجميع أصنافها.

مَصَايِدُكَ النَّسَاءُ وَمُؤَدِّتُكَ الْمِرْمَارُ وَمَسْجِدُكَ الْأَسْوَاقُ^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: ابلیس به پروردگار تعالی گفت: ای پروردگار، آدم فرود آمد و می‌دانم که [برای او و فرزندانش] کتاب‌ها و پیامبران خواهد بود، پس کتاب‌ها و پیامبران برای انسان‌ها چه چیزهایی خواهد بود؟ خدای تعالی فرمود: پیام‌رسانان‌شان فرشتگان و انبیاء و کتاب‌هایشان، تورات و انجیل و زبور و قرآن خواهد بود. گفت: پس کتاب من چیست؟ فرمود: کتاب تو خالکوبی [بدن‌ها] است و قرائت تو شعر، و پیام‌آوردگان کاهنان^۲ و خوراقت آنچه یاد خدا بر آن بُرده نشده باشد^۳ و نوشیدنی‌ات، هر مست‌کننده و راستی تو، دروغ‌گویی و خانه‌ات حمام و دام‌هایت، زنان و اذان‌گویت، نئی^۴ و مسجدت، بازار است.

[۸۹] • شاهد ۲۳:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «أُمِرْتُ بِهَدْمِ الطَّبْلِ وَ الْمِرْمَارِ»^۳

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: به از بین بردن طبل^۲ و نئی^۴ امر شده‌ام.

۱. شاهد: دَر المنثور، سیوطی، جلد ۱، صفحه‌ی ۶۳؛ بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۶۰، صفحه‌ی ۲۸۱، باب ۳: ابلیس و قصه.

۲. یعنی هر غذایی که بدون گفتن «بِسْمِ اللَّهِ» آغاز شده باشد.

۳. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۱۶.

[۹۰] • شاهد ۲۴:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الزَّرْعَ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: موسیقی، نفاق را در قلب می‌رویاند، همچنان که آب، زراعت را می‌رویاند.

[۹۱] • شاهد ۲۵:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: مِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ وَرَنَّةٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: دو صدا در دنیا و آخرت لعنت شده است، صدای نئی در هنگام نعمت [هایی مثل عروسی و جشن تولد] و صدای شیون در وقت مصیبت.

[۹۲] • شاهد ۲۶:

نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)] عَنِ الْغِنَاءِ وَالْإِسْتِمَاعِ إِلَى الْغِنَاءِ وَعَنِ الْغِيبَةِ وَالْإِسْتِمَاعِ إِلَى الْغِيبَةِ»^۳

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) از

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۱۹.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۱۹.

۳. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۱۹.

موسیقی و گوش دادن به موسیقی نهی کردند و از غیبت و گوش دادن به غیبت.

• [۹۳] شاهد ۲۷:

نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)] عَنِ ضَرْبِ الدَّفِّ وَ لَعِبِ الصِّنَجِ وَضَرْبِ الزِّمَارَةِ لَسْتُ مِنْ دُدِّ وَلَا الدُّمِيِّ^۱
استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) از زدن دایره • و بازی با سنج • و تی • زدن نهی کردند و فرمودند: من از لهُو و لعب نیستم و لهُو و لعب هم از من نیست.

• [۹۴] شاهد ۲۸:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَيْنَ الَّذِينَ كَانُوا يُنْزَهُونَ أَسْمَاعَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ عَنِ مَزَامِيرِ الشَّيْطَانِ؟ مَيِّزُوهُمْ فَيَمَيِّزُونَ فِي كُتُبِ الْمِسْكِ وَ الْعَنْبَرِ ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ: أَسْمِعُوهُمْ تَسْبِيحِي وَ تَمْجِيدِي فَيَسْمَعُونَ بِأَصْوَاتٍ لَمْ يَسْمَعْ السَّامِعُونَ بِمِثْلِهَا قَطُّ»^۲
استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: چون روز قیامت شود، خدا (بی که با عزت و جلال باد) می فرماید: کجايند آنان که گوش ها و چشم هایشان را از نئی های • شیطان پاک نگه داشتند؟ جدایشان کنید. پس جدایشان می کنند

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه ۲۱۹.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه ۲۲۰.

و بر تپه‌هایی از مشک* و عنبر* قرار می‌دهند. پس به فرشتگان می‌گوید: آنان را تسبیح* و تمجید* من بشنوانید. پس صداهایی می‌شنوند که هیچگاه شنوندگان مانند آن را نشنیده‌اند.

• [۹۵] شاهد ۲۹:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى صَوْتِ غِنَاءٍ لَمْ يُودَنْ لَهُ أَنْ يَسْمَعَ الرُّوحَانِيِّينَ فِي الْجَنَّةِ» قِيلَ: وَمَنْ الرُّوحَانِيُّونَ؟ قَالَ: «قُرَاءَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ»^۱

استاد اعظم (که درود خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: کسی که به صدای موسیقی و آوازخوانی گوش بدهد، اجازه نخواهد یافت تا به صدای روحانی‌ها در بهشت گوش بدهد. پرسیدند: روحانی‌ها چه کسانی هستند؟ فرمودند: خوانندگان اهل بهشت.

• [۹۶] شاهد ۳۰:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِيَّاكُمْ وَإِسْتِمَاعُ الْمَعَارِفِ وَالْغِنَاءِ! فَإِنَّهُمَا يُنْبِتَانِ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: بپرهیزید از گوش دادن به سازها و موسیقی، که این دو، نفاق* را در قلب می‌رویند، همچنان که آب، سبزی را می‌رویاند.

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۰.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۰.

• [۹۷] شاهد ۳۱:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «حُبُّ الْغِنَاءِ يُنْبِتُ
التَّفَاقُ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْعَشْبَ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: دوست داشتن موسیقی، نفاق* را در قلب می‌رویاند،
همچنان که آب، گیاه را می‌رویاند.

• [۹۸] شاهد ۳۲:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «مَنْ قَعَدَ إِلَى قَيِّنَةٍ
يَسْتَمِعُ مِنْهَا صَبَّ اللَّهُ فِي أُذُنِهِ الْإِتْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: هر کس به سوی کنیز آوازخوان* بنشیند و به آواز او
گوش بدهد، خدای تعالی در روز قیامت، سرب [مذاب] در
گوش‌هایش خواهد ریخت.

• [۹۹] شاهد ۳۳:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «الْغِنَاءُ وَاللَّهُوُ يُنْبِتَانِ
التَّفَاقُ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْعَشْبَ»^۳

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۰.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۱.

۳. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۱.

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: موسیقی و سرگرمی [های حرام] نفاق* را در قلب می‌رویاند همچنان که آب، گیاه را می‌رویاند.

• [۱۰۰] شاهد ۳۴:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «مَنْ مَاتَ وَلَهُ قِيَنَةٌ فَلَا تُصَلُّوا عَلَيْهِ»^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: کسی که بمیرد و برایش کنیز آوازخوانی باشد، بر او نماز [میت] نخوانید.

• [۱۰۱] شاهد ۳۵:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «تَمَسَّحُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي قِرْدَةً وَطَائِفَةٌ حَنَازِيرَ وَيُخَسِّفُ بِطَائِفَةٍ وَيُرْسِلُ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ الرِّيحُ الْعَقِيمُ بِأَنَّهُمْ شَرَبُوا الخُمُورَ وَلَبَسُوا الحَرِيرَ وَاتَّخَذُوا القِيَانَ وَضَرَبُوا بِالدُّفُوفِ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: گروهی از امت من به صورت میمون و گروهی به صورت خوک، در می‌آیند و گروهی در زمین فرو می‌روند و بر گروهی از آنان، باد عقیم* خواهد وزید، به خاطر این که شراب می‌نوشند و حریر* می‌پوشند و کنیزکان آوازخوان* می‌گیرند و

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه ۲۲۲.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه ۲۲۳.

دایره • می‌زنند.

• [۱۰۲] شاهد ۳۶:

عَنْ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ
سَلَّمَ) عَنِ الْمُعْتَبِيَّاتِ وَعَنِ التَّوَاهُجَاتِ وَعَنِ سَرَائِهِنَّ وَعَنِ بَيْعِهِنَّ وَ
التَّجَارَةِ فِيهِنَّ قَالَ: وَكَسْبُهُنَّ حَرَامٌ^۱

استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: استاد اعظم (که
درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) از خرید و فروش
و تجارت کنیزکان آوازخوان • و نوحه‌گر •، نهی نمودند و فرمودند:
«کسب [در آمد] ایشان، حرام است».

• [۱۰۳] شاهد ۳۷:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ): بُعِثْتُ بِكَسْرِ الْمَزَامِيرِ
... ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ): كَسَبُ الْمُعْتَبِيَّ
وَ الْمُعْتَبِيَّةِ حَرَامٌ وَ كَسَبُ الزَّانِيَّةِ سُحْتٌ وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَدْخُلَ
الْجَنَّةَ بَدْنَا نَبَتْ مِنَ السُّحْتِ^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: برانگیخته شدم برای شکستن نی‌ها • ... سپس
فرمودند: در آمد مرد یا زن آوازخوان •، حرام است و در آمد زن
زنا دهنده، حرام است و حق است بر خدای تعالی که بدنی که از

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۶.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۷.

حرام روئیده را وارد بهشت نکند.

• [۱۰۴] شاهد ۳۸:

عَنْ رَيْبَعَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ: يَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي الْحَسْفُ وَالْمَسْحُ وَالْقَدْفُ! قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «بِاتِّخَاذِهِمُ الْقَيْنَاتِ وَشُرْبِهِمُ الْخُمُورِ»^۱

راوی می‌گوید: از رسول خدا (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) شنیدم که فرمودند: در پایان امت من، به زمین فرو رفتن و دگرگون شدن و اتهام زدن، اتفاق خواهد افتاد. گفتند: به چه گناهی ای پیامبر خدا؟ فرمودند: به خاطر گرفتن کنیزکان آوازخوان و نوشیدن شراب.

• [۱۰۵] شاهد ۳۹:

عَنْ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) عَنْ ضَرْبِ الدَّفِّ وَلَعَبِ الصَّنِجِ وَصَوْتِ الزِّمَارَةِ»^۲

استاد عالی (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: «استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) از زدن دایره و بازی با سنج و صدای نی، نهی کردند.

• [۱۰۶] شاهد ۴۰:

۱. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۷.

۲. شاهد: کنز العمال، متقی هندی، جلد ۱۵، صفحه‌ی ۲۲۷.

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: «مَا قُدِّسَتْ أُمَّةٌ فِيهَا
الْبَرْبُطُ»^۱

امام سجاد (که سلام بر ایشان باد) فرمودند: امتی که در آن
بَرَبُط باشد، تقدیس نمی‌شود [یعنی پاک شمرده نمی‌شود].

• [۱۰۷] شاهد ۴۱:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «إِنَّمَا نُهِيتُ عَنْ
صَوْتَيْنِ أَحْمَقَيْنِ فَاجِرَيْنِ صَوْتُ عِنْدَ نَعْمَةٍ لَهُوَ وَ لَعِبٍ وَ مَزَامِيرُ
شَيْطَانٍ وَ صَوْتُ عِنْدَ مُصِيبَةٍ»^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: همانا از دو صدای احمق فاجر، نهی شده‌ام، صدای
نغمه‌ی سرگرم‌کننده و بازی و نئی‌های شیطان و صدایی [از شیون
و کفرگویی] در وقت مصیبت.

• [۱۰۸] شاهد ۴۲:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «مَا رَفَعَ أَحَدٌ صَوْتَهُ
بِغِنَاءٍ إِلَّا بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ شَيْطَانَيْنِ يَجْلِسَانِ عَلَى مَنكَبَيْهِ يَضْرِبَانِ
بِأَعْقَابِهِمَا عَلَى صَدْرِهِ حَتَّى يُمْسِكَ»^۳

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)
فرمودند: هیچ کس نیست که صدایش را به آوازخوانی بلند کند

۱. شاهد: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۶۰.

۲. شاهد: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۶۰.

۳. شاهد: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸.

مگر این که خدای تعالی دو شیطان به سوی او می فرستد که بر شانه هایش بنشینند و با پاشنه هایشان بر سینه اش بزنند تا این که باز ایستد.

• [۱۰۹] شاهد ۴۳:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): إِنَّ إِبْلِيسَ عَدُوَّ اللَّهِ كَانَ يَأْتِي الْأَنْبِيَاءَ وَيَتَحَدَّثُ إِلَيْهِمْ مِنْ لَدُنْ نُوحٍ إِلَى عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَ مَا بَيْنَ ذَلِكَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ أَكْثَرَ زِيَارَةً وَلَا أَشَدَّ اسْتِيْسَاءً مِنْهُ إِلَى يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَإِنَّهُ دَخَلَ عَلَيْهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمَّا أَرَادَ الْإِنْصِرَافَ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ لَهُ يَحْيَى: يَا أَبَا مَرَّةٍ إِنِّي سَأَيْلُكَ حَاجَةً فَأَحَبَّبْتُ أَنْ لَا تَرُدَّنِي عَنْهَا. فَقَالَ لَهُ: وَلَكَ ذَلِكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَسَلْ. فَقَالَ لَهُ يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا: إِنِّي أَحَبُّ تَحِيُّنِي فِي صُورَتِكَ وَخَلْقِكَ وَتَعَرُّضَ عَلَى مَصَائِدِكَ الَّتِي بِهَا تُهْلِكُ النَّاسَ. قَالَ إِبْلِيسُ: سَأَلْتَنِي أَمْرًا عَظِيمًا ضَمَقْتُ بِهِ ذَرْعًا... وَلَكِنِّي أَحَبُّ أَنْ تَخْلُوَ بِرُؤْيَتِي فَلَا يَكُونُ مَعَكَ أَحَدٌ غَيْرَكَ فَتَوَاعَدَا لِغَدٍ عِنْدَ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ. صَدَرَ مِنْ عِنْدِهِ عَلَى ذَلِكَ فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ تَمَثَّلَ بَيْنَ يَدَيْهِ قَائِمًا... وَبِيَدِهِ جَرَسٌ ضَخْمٌ... قَالَ فَمَا هَذَا الْجَرَسُ بِيَدِكَ قَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ هَذَا مَعْدِنُ الطَّرَبِ وَجَمَاعَاتُ أَصْوَاتِ الْمَعَارِفِ مِنْ بَيْنِ بَرَبِطٍ وَطُنْبُورٍ وَمَزَامِيرٍ وَطُبُولٍ وَدُفُوفٍ وَنُوحٍ وَغِنَاءٍ وَإِنَّ الْقَوْمَ يَجْتَمِعُونَ عَلَى مَحْفَلٍ شَرِّ وَعِنْدَهُمْ بَعْضُ مَا ذَكَرْتُ مِنْ هَذِهِ الْمَعَارِفِ فَلَا يَكَادُونَ يَتَنَعَّمُونَ فِي مَجْلِسٍ وَ

يَسْتَلِدُونَ وَيَطْرِبُونَ فَإِذَا رَأَيْتُ ذَلِكَ مِنْهُمْ حَرَكَتُ هَذَا الْجَرَسِ
فِيخْتَلِطُ ذَلِكَ الصَّوْتُ بِمَعَارِفِهِمْ فَهَنَّاكَ يَزِيدُ اسْتِلْدَاذَهُمْ وَ
تَطْرِبُهُمْ فَمِنْهُمْ مَنْ إِذَا سَمِعَ هَذَا يُفْرِقُ أَصَابِعَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَهْزُرُ رَأْسَهُ
وَمِنْهُمْ مَنْ يُصَفِّقُ بِيَدَيْهِ فَمَا زَالَ هَذَا دَائِبُهُمْ حَتَّى أَبْرَهُمْ.^۱

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: همانا دشمن خدا، ابلیس، به نزد پیامبران می‌آمد و با آنان سخن می‌گفت از زمان حضرت نوح (که سلام بر ایشان باد) تا زمان حضرت عیسی بن مریم (که سلام بر ایشان باد) و پیامبرانی که بین این دو بودند. ولی بیشترین زیارت و شدیدترین انس او با یحیی بن زکریا (که سلام بر ایشان باد) بود. روزی بر او وارد شد و وقتی می‌خواست برود، یحیی (که سلام بر ایشان باد) به او گفت: ای ابامره! من از تو خواهسته‌ای دارم و دوست دارم که خواهسته‌ام را رد نکنی. گفت: بخواه ای پیامبر خدا. پس یحیی بن زکریا گفت: من دوست دارم در صورت و خلقت اصلی‌ات به نزد من آیی و دام‌هایت که مردم را با آن هلاک می‌کنی، را بر من عرضه کنی. ابلیس گفت: چیز بزرگی از من خواهستی که نمی‌توانم آن را رد کنم، ولی دوست دارم در وقت دیدن من تنها باشی و هیچ کس با تو نباشد. پس وعده گذاشتند برای فردای آن روز، در هنگام بلند شدن آفتاب. سپس از نزدش برگشت. چون فردا شد، در همان ساعت، جلوش ظاهر شد... و در دستش زنگوله‌ای*
*

۱. شاهد: بحار الأنوار، علامه مجلسی، جلد ۶۰، صفحه‌ی ۲۲۶، باب ۳: ابلیس لعنه الله و قصه، نقلاً عن کتاب غور الامور للترمذی.

بود... [حضرت یحیی (که سلام بر ایشان باد)] گفت: این زنگوله ● چیست که به دست داری؟ گفت: ای پیامبر خدا، این معدن سرخوشی و محل جمع شدن صداهای آلات موسیقی که از بریط ● و تنبور ● و نی‌ها ● و طبل‌ها ● و دایره‌ها ● و نوحه‌گری‌ها ● و آوازخوانی‌هاست می‌باشد. همانا مردم در محفل بدی جمع می‌شوند و در نزدشان بعضی از آنچه ذکر کرده از آلات موسیقی هست. پس همواره سرگرم نعمت‌ها هستند و جویای لذت و سرخوشی می‌باشند. پس چون آن حالات را از ایشان بینم، این زنگوله ● را حرکت می‌دهم پس صدایش با صدای سازهای آنان در هم می‌آمیزد. در آن حال است که لذتشان زیاد می‌شود و سرخوشی‌شان فزونی می‌گیرد. پس بعضی از ایشان هستند که چون صدای ساز را بشنود، انگشتانش را می‌شکند (بشکن ● می‌زند) و بعضی از ایشان سرشان را می‌جنبانند و بعضی از ایشان دست بر هم می‌زنند (کف می‌زنند) و همواره حالشان چنین است تا این که همه‌شان را گمراه و نابود سازم.

● [۱۱۰] • شاهد ۴۴:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ إِلَى النَّخِيلِ فَإِذَا ابْنُهُ إِبْرَاهِيمُ يَجُودُ بِنَفْسِهِ فَوَضَعَهُ فِي حِجْرِهِ ففَاضَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَانُ: أَتَبِكِي وَأَنْتِ تَنْهَى عَنِ الْبُكَاءِ؟ قَالَ: «إِنِّي لَمَأْنَةٌ عَنِ الْبُكَاءِ وَإِنَّمَا نَهَيْتُ عَنْ صَوْتَيْنِ أَحْمَقَيْنِ فَاجْرَيْنِ؛ صَوْتُ عِنْدَ نَعْمَةٍ لَهُمْ وَلَعِبٍ وَمَزَامِيرُ شَيْطَانٍ وَصَوْتُ عِنْدَ

مُصِيبَةٌ؛ خَمْسُ وُجُوهِ وَشَقُّ جُيُوبٍ^۲

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) با عبدالرحمان بن عوف به تخیل رفتند که فرزندشان ابراهیم، در حال جان دادن بود. پس [استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد)] او را در دامن خود گذاشتند و چشمانشان پر از اشک شد. پس عبدالرحمن بن عوف عرض کرد: آیا شما گریه می‌کنید در حالی که ما را از آن نهی کرده‌اید؟ استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: «من از گریستن نهی نکرده‌ام؛ بلکه از دو صدای احمقانه‌ی فاجرانه نهی کرده‌ام؛ صدایی هنگام خواندن سرگرمی و بازی و تئ‌های ● شیطان؛ و صدایی در هنگام مصیبت، [یعنی] خراشیدن صورت و چاک زدن گریبان»

● شاهد ۴۵: [۱۱۱]

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «لَيْكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ»^۳

استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) فرمودند: «خواهند بود از امت من اقوامی که زنا و ابریشم و شراب و آلات موسیقی ● را حلال می‌شمارند»

۲. شاهد: سنن ترمذی، عن جابر بن عبد الله؛ صحيح الجامع، ناصر الدين آلبانی، ۵۱۹۴ که این حدیث را حسن دانسته است.

۳. شاهد: صحيح بخاری، شماره‌ی ۵۵۹۰، سلسلة الصحيحة، ناصر الدين آلبانی، شماره‌ی ۹۱ که آن را صحيح شمرده است.

فصل چهارم، توابع:

[۱۱۲] • تابع ۱:

عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فِي طَرِيقٍ فَسَمِعَ زِمَارَةَ رَاحٍ فَوَضَعَ إصْبَعِيهِ فِي أُذُنِيهِ ثُمَّ عَدَلَ عَنِ الطَّرِيقِ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُ: يَا نَافِعُ أَتَسْمَعُ؟ قُلْتُ: لَا. فَأَخْرَجَ إصْبَعِيهِ مِنْ أُذُنِيهِ وَقَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) صَنَعَ.^۴

نافع می‌گوید: با عبد الله بن عمر در راهی می‌رفتم، پس صدای نئی نوازی چویانی را شنیدم. انگشتانم را بر گوش‌هایم گذاشتم و از راه خارج شد. سپس همواره می‌گفت: ای نافع، آیا می‌شنوی؟ گفتم: نه. پس انگشت از گوش‌هایم برداشت و گفت: دیدم که پیامبر خدا (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) چنین کردند.

۴. تابع: دَرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه ۱۵۹. (أخرجه ابن أبي الدنيا و البيهقي)

• [۱۱۳] تابع ۲:

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: «الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الزَّرْعَ»^۵

ابن مسعود گفت: موسیقی، نفاق را در قلب می‌رویاند، همچنان که آب، زراعت را می‌رویاند.

• [۱۱۴] تابع ۳:

عَنْ اِبْرَاهِيمَ قَالَ: «كَانُوا يَقُولُونَ: الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ»^۶
ابراهیم گفت: می‌گفتند موسیقی، نفاق را در قلب می‌رویاند.

• [۱۱۵] تابع ۴:

عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْغِنَاءِ فَقَالَ: أَنْهَكَ عَنْهُ وَ أَكْرَهُهُ لَكَ. قَالَ السَّائِلُ: أَحْرَامٌ هُوَ؟ قَالَ: «أَنْظُرِيَا ابْنَ أَخِي إِذَا مَيَّرَ اللَّهُ الْحَقَّ مِنَ الْبَاطِلِ فِي أَيُّهُمَا يُجْعَلُ الْغِنَاءُ»^۷

از قاسم بن محمد از موسیقی پرسیده شد، گفت: تو را از آن نهی می‌کنم و برای تو خوش ندارم. پرسشگر گفت: آیا حرام است؟ گفت: ببین برادر زاده، هرگاه خدای تعالی، بین حق و باطل جدایی بیاندازد، موسیقی در کدامیک قرار داده خواهد شد؟!

۵. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن أبي الدنيا و البيهقي في سننه)

۶. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن أبي الدنيا)

۷. تابع: دُرّ المنثور، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن أبي الدنيا و البيهقي عن

الشعبي)

[۱۱۶] • تابع ۵:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: «أُخْبِتُ الْكَسْبَ كَسْبُ الزِّمَارَةِ»^۸

انس بن مالک گفت: پلیدترین درآمدها، درآمد نوازنی است.

خاتمه

ای رفیق، پس از آشنا شدن با این آیات و روایات نورانی، دیگر هیچ عذری پذیرفته نیست؛ عذرهایی مثل این که فردای قیامت بگویی: «نمی‌دانستم» یا «به من نگفتند» وگر نه راه کمال و سعادت را بر می‌گزیدم و به این شقاوت و خواری نمی‌افتادم.

پس بهوش باش و با جماعتی که موسیقی، همچون خون در رگ‌هایشان جریان یافته و تا عمق وجودشان ریشه دوانده، همراه مشو. اینان نه در سؤالات هولناک قبر، به یاری‌ات خواهند آمد و نه در صحرای محشر به دادت می‌رسند و نه در موقف صراط، دستت را می‌گیرند. اینان هیزم جهنم هستند، پس دعوتشان برای گناه را جواب مده و پاکدامنی خود را تباه مساز.

و وای بر آن کس که بعد از آشنایی با «منهاج فردوسیان»، همان راه روشن برای رسیدن به بالاترین قلّه‌ی بهشت برین، با حال تکبر، چنان که گویی آن را نمی‌شناسد، بر گمراهی خویش، سماجت ورزد.

۸. تابع: دُرُ الْمُنْتَوِر، سیوطی، جلد ۵، صفحه‌ی ۱۵۸. (أخرجه ابن أبي الدنيا)

«تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ *
وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ * يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ
يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ»^۹

پس بعد از خدا و نشانه‌های او به کدام سخن خواهند گروید؟! وای بر هر
دروغزن گناه‌پیشه، [که] آیات خدا را که بر او خوانده می‌شود می‌شنود و باز
به حال تکبر، چنان که گویی آن را نشنیده است، [بر گمراهی خود] اصرار
می‌کند. پس او را از عذابی پردرد، خبر ده.

تَمَّتْ بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى

۹. سوره‌ی جائیه، آیات ۶ تا ۸.

لغت‌نامه

- **آلات موسیقی:** سازهایی که برای نواختن موسیقی استفاده می‌شود.
- **اسناد:** جمع سند. / **سند:** در اصطلاح «منهای فردوسیان» به روایات معتبر شیعه‌ی دوازده‌امامی از معصومین (علیهم‌السلام) که قاعده‌ی نظری یا قانون عملی از آن استفاده شده باشد، گفته می‌شود.
- **باد عقیم:** بادی مرگبار که موجب از بین رفتن کسانی می‌شود که بر آنان بوزد.
- **بَرَبَط:** عود، از آلات موسیقی شبیه تار که کاسه‌اش بزرگتر و دسته‌اش کوتاه‌تر است.
- **بِشْکَن:** انگشتک. در گویش متداول مردم، صدا در آوردن در زمان طرب و نشاط با زدن سرانگشت وسطی به پایین انگشت شست است.
- **تار:** یکی از سازهای موسیقی، با یک کاسه، پنج تار و دسته‌ای بلند است.
- **تسبیح:** سبحان الله گفتن. خدا را به پاکی یاد کردن. نیایش کردن.
- **تصریحات:** امور یا مطالب روشن که بدون کنایه بیان شده باشد.
- **تَعَايُر:** غیرت نشان دادن بر اثر طمع دیگران در همسر. تغییر حالت و عصبانی شدن بر اثر دیدن همسر با دیگران.
- **تمجید:** به بزرگی یاد کردن. ستودن و ثنا گفتن. مدح و ستایش.
- **تَنْبُور:** از آلات موسیقی، دارای دسته‌ی بلند و کاسه‌ی کوچک شبیه سه‌تار. کمانچه.
- **توابع:** جمع تابع. / **تابع:** در اصطلاح «منهای فردوسیان»، گزارش‌هایی از سیره‌ی صحابه به عنوان شهروندان جامعه‌ی نبوی است، که به استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) استناد داده نشده باشد.
- **حُدی:** حُداء. سرود و آوازی که ساربانان عرب می‌خوانند تا شترانشان تندتر بروند.

- **خریر:** پارچه‌ی ابریشمی.
- **دایره:** رجوع شود به «دَف».
- **دَف:** سازی است ضربی که از کشیدن پوست یا مانند آن بر دایره‌ای چوبی یا فلزی ساخته می‌شود و با زدن انگشتان بر آن، تولید صدا می‌نماید.
- **زَنَدیق:** کافر. بی‌دین.
- **زَنگوله:** زنگ کوچک. از نوع بزرگ آن در زورخانه استفاده می‌شود.
- **ساز:** رجوع شود به «آلات موسیقی».

• **ساز بادی:** سازی است که دارای تشدیدکننده‌ای (معمولاً لوله یا مجرای توخالی) است که در آن ستونی از هوا یا در اثر دمیدن نوازنده در دهنی (مانند نی) و یا توسط دستان او (مانند آکاردئون) به ارتعاش در می‌آید. تغییر در ارتفاع یا اجرای نُت‌ها، با باز و بسته کردن کلیدها (برای بلند و کوتاه کردن طول لوله‌ی تشدیدکننده) یا سوراخ‌های روی ساز یا تغییر حالت لب و دهان نوازنده انجام می‌شود.

سازهای بادی را به دو دسته‌ی بزرگ تقسیم می‌کنند:

۱) سازهای بادی برنجی؛

۲) سازهای بادی چوبی.

اما این نام‌ها را نباید به معنی آن گرفت که لزوماً این سازها از چوب یا برنج ساخته شده‌اند. مثلاً «ساکسوفون» از نظر ساختمان و نحوه‌ی تولید صدا، بسیار به «کلارینت» نزدیک است و مانند کلارینت جزو سازهای بادی چوبی به شمار می‌رود هر چند که بدنه‌ی آن از برنج یا فلز دیگری ساخته می‌شود. یا «فلوت ریکوردر» که در گذشته بسیار رایج بود و از چوب ساخته می‌شد و امروز برای آموزش موسیقی به کودکان رواج دارد و از پلاستیک ساخته می‌شود، ولی جزء سازهای بادی چوبی است. در واقع، فرق این دو دسته، نه در جنسی است که از آن ساخته شده‌اند، بلکه به نحوه‌ی تولید صدا در دهنی آن‌ها مربوط می‌شود. در سازهای معروف به برنجی، صدا از لرزیدن لب‌های

نوازنده، درون کاسه‌ی ذهنی حاصل می‌شود و در سازهای معروف به چوبی، صدا از لرزش قمیش یا لرزش لایه‌های هوا در گذر از روی تیغه یا لبه‌ی ذهنی به وجود می‌آید. رایج‌ترین سازهای بادی عبارتند از: نی، فلوت، نی‌انبان، شیپور و سُرنّا.

● ساز زهی: رده‌ای از سازها هستند که در آنها صدا، از ارتعاش زه یا تار یا سیم تولید می‌شود. معمولاً با زخمه زدن یا ضربه زدن و یا کشیدن کمانه یا آرشه بر روی این زه‌ها صدای دلخواه از ساز در می‌آید. سازهای زهی، به سه نوع، تقسیم می‌شود:

(۱) زخمه‌ای: سازهای زهی زخمه‌ای با روشی نواخته می‌شوند که در آن، با زخمه زدن با انگشت یا مضراب بر عامل مرتعش‌شونده، صدا تولید می‌شود. بیشتر سازهای زهی زخمه‌ای از خانواده بربطها هستند از جمله: گیتار، گیتار بیس، سی‌تار، بالالایکا، بانجو، و ماندولین.

(۲) کمانه‌ای: دسته‌ای از سازهای زهی که زه‌های آنها با استفاده از آرشه یا کمانه به صدا در می‌آید، سازهای کمانه‌ای نام دارند. عمل به صدا درآوردن زه‌های سازهای کمانه‌ای با کمانه را کمانه‌کشی می‌گویند. ویولن و کمانچه، نمونه‌ای از سازهای زهی کمانه‌ای هستند.

(۳) زهی ضربه‌ای: در این روش از نواختن، صداها با ضربه زدن بر روی زه یا سیم ایجاد می‌شوند. پیانو و سنتور از نمونه سازهای زهی ضربه‌ای هستند.

● ساز ضربه‌ای: ساز ضربه‌ای یا کوبه‌ای یا پرکاشن به هر سازی گفته می‌شود که از طریق ضربه، تکان، ساییش، خراش و یا هر عمل دیگری که منجر به نوسان شود، تولید صدا کند. وظیفه‌ی اصلی سازهای کوبه‌ای، معمولاً اجرای ضرب (ریتم) در متن آهنگ است ولی توانایی اجرای ملودی را هم دارد. این ساز، احتمالاً پس از صدای انسان، قدیمی‌ترین نوع ساز است. سازهای کوبه‌ای را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد؛

(۱) سازهای کوبه‌ای با کوک معین، مثل زیلفون؛

۲) سازهای کوبه‌ای با کوک نامعین مثل انواع طبل. برخی سازهای ضربی عبارتند از: زنگ، زنگوله، تومبا، طبل (دُهَل، تَبیره، شَنَدَف، تَبوراک، کُوس، نَقاره، دَبَداب، کناره)، تُمبک، دَمَام، دَف، تِمپو، دایره زنگی، سِنج، مُثلث، تیمپانی، زیلوفون، ماریمبا، ویبرافون، ماراکاس، کاستانت، تام تام، درام، کوزه، آینه پیل، درای (جرس)، پنداریک، تاس، ضرب زورخانه. ❁ سَفله: بدسرشت. بدنهاد. پست. حقیر. دون صفت. دون همت. رذل. فرومایه. ناجوانمرد. ناکس.

❁ سِنج: دو صفحه‌ی برنجی گرد و برجسته است که با دست بر هم کوبیده می‌شود. در ارکسترهای سمفونیک، یکی از سازهای کوبه‌ای اصلی است و به طریقه‌های مختلف نواخته می‌شود.

❁ شَطرنج: نوعی بازی فکری که بر روی یک صفحه‌ی ۶۴ خانه‌ای سیاه و سفید با ۳۲ مهره (۱۶ سفید و ۱۶ سیاه) صورت می‌گیرد. هردسته از مهره‌های سیاه و سفید، شامل هشت مهره‌ی پیاده و دو رُخ و دو اسب و دو فیل و یک وزیر (یا فرزین) و یک شاه است.

❁ شواهد: جمع شاهد. / شاهد: در اصطلاح «منهاج فردوسیان» به روایات غیر شیعیان از استادان منهاج (علیهم‌السلام) بویژه روایات استاد اعظم (که درود و سلام خداوند بر ایشان و خاندانشان باد) گفته می‌شود.

❁ شِیَوَن کردن: افغان کردن، جیغ کشیدن، داد و بیداد کردن، ضجّه زدن، فریادهای ناصبور کردن، نالیدن به همراه گفتن کلمات ناسپاسی.

❁ طَبَل: یکی از آلات ضربی و رزمی و آن عبارت است از استوانه‌ای که در دو طرف آن، پوست دباغی شده یا مانند آن، می‌کشند و با کوبیدن چوب بر آن، تولید صدا می‌کند.

❁ عَنبَر: نوعی از بوی خوش است که بیشتر در شکم ماهی مخصوصی یافت می‌شود.

❁ عُود: بربط، از سازهای زهی، با کاسه‌ای بیضی‌شکل و دسته‌ای سر کج.

- **فاجر:** تبهکار. زناکار.
- **فایق:** بدپیشه، بی تقوا، بی عفاف، نابکار، ناپارسا.
- **قین:** تنبور، تنبور حبشی. رجوع شود به «تنبور».
- **کاهن:** پیشگو. جادوگر. رمال. ساحر. غیب‌گو. فالگیر.
- **کنیز آوازخوان:** زانی بودند که در جنگ، اسیر می‌شدند و هنر خوانندگی و نوازندگی داشتند. این کنیزان، قیمت بیشتری داشتند.
- **گُرز:** از آلات جنگ که در قدیم به کار می‌رفته و از چوب و آهن ساخته می‌شده و سر آن بیضی‌شکل یا گلوله‌مانند بوده و آن را بر سر دشمن می‌زدند. چُمَاق. دَبوس. کوپال.
- **مُحکَمات:** جمع محکم. / محکم: در اصطلاح «منهای فردوسیان» به آیات قرآنی که قاعده‌ی نظری یا قانون عملی از آن استفاده شده باشد، گفته می‌شود.
- **مَرز:** شراب بوزه، و آن چیزی است مست‌کننده که از گندم و گاورس و جو سازند.
- **مِزمار:** رجوع شود به «ئی».
- **مِشک:** ماده‌ی سیاه‌رنگ و خوش‌بویی که در ناف آهوی مشک تولید می‌شود.
- **ملکوت آسمان:** عالم مجردات. باطن این جهان که از نگاه ما پوشیده است.
- **موسیقی مصنوعی:** آهنگ‌هایی است که با استفاده از آلات موسیقی (سازهای زهی، سازهای بادی و سازهای ضربی) تولید شود. در مقابل آن، موسیقی طبیعی قرار دارد که همان آهنگ‌های طبیعت است؛ مانند صدای آبشار، صدای پرندگان و صدای جیرجیرک‌ها. بهره‌بردن از موسیقی‌های طبیعی - که توسط طبیعت تولید می‌شود - منع نشده است.
- **نُرد:** نوعی بازی مانند شطرنج که ابزار آن، یک صفحه‌ی چوبی به همراه ۱۵

مهره‌ی سیاه و ۱۵ مهره‌ی سفید و دو تاس می‌باشد.

❁ نفاق: دو رویی. دو زبانی.

❁ نوحه‌گر: نوحه‌خوان. کسی که در مجالس عزا، مانند مصیبت‌رسیدگان، با صدای بلند، شیون و زاری و نوحه‌خوانی کند.

❁ نئی: چوبی میان‌تهی که سوراخ‌هایی در آن ایجاد می‌کنند و با دمیدن نفس در آن، تولید صدا می‌نمایند.

❁ واضحات: بیانات روشن و بی‌پرده که مقصود گوینده را بدون هیچ ابهامی، منتقل می‌سازد.

